

DIRVA

Nr. 80

Liepa-July 14, 1961

Cleveland, Ohio

Planuoja pripažinti rusams Lietuvą, Latviją ir Estiją!

Washingtonas ruošiasi pasiūlyti Pabaltijo aneksijos pripažinimą sovietams, jei Maskva sutiktų nevaržyti Vakarų susisiekimo su Berlynu

Nors Berlyno krizė ir su ja susiję politiniai manevrai kasdien dominuoja pasaulinės spaudos antraštes, bet, kaip sako iš Londono ateinančios žinios, Europoje įsiviešpatauja vis didesnis susirūpinimas, kad Vakarų didžiosios sostinės vis dar neturinčios konkretaus plano ne tik galimam pavojui atremti, bet ir aiškiai politinei pozicijai užimti.

Tai vaizdžiai parodo ir faktas, kad jau praeitą savaitę Washingtone paskelbta, jog Vakarų valstybės jau beveik paruošusios atsakymą į Chruščiovo notą, kurią jis prezidentui Kennedžiui įteikė birželio 4 d. Vienoje, grasindamas išstumti vakariečius iš Berlyno, bet... to atsakymo pasiuntimas vis dar tebeatidėliojamas ir galbūt vien tik dėlto, kad neturima konkrečių kontra-pasiūlymų dėl Vakarų Berlyno statuso, o vien stengiamasi parodyti griežtesnį toną ir aiškinti, jog nesąjėdžiai keisti ankstesnių pokarinių tarptautinių susitarimų, kol nesanti pasirašyta taikos sutartis su Vokietija.

Tačiau daug ženklių rodo, kad tų kontra-pasiūlymų ieškoma, ir kai kurie jų iš Washingtono paleidžiami "bandomaisiais balionais", siekiant nustatyti tiek sovietų, tiek savosios visuomenės opiniją. Vienas iš tokių "bandomųjų balionų" buvo demokrato senatoriaus Mansfieldo projektas padaryti eilę nuolaidų sovietams pačiame Berlyne, sutinkant su jų reikalavimams "laisvo miesto" statusu ir formaliai pripažįstant komunistinį Rytų Vokietijos režimą mainais už laisvus priėjimus į apsuptajį miestą.

Amerikinė spauda nutylėjo, kaip griežtai į tai reagavo Bonnos vyriausybė. Ji ne tik kategoriškai atmetė projekte siūlomą Vokietijos padalinimo įteisinimą, bet ir išdrįso atmerkti JAV vyriausybės akis, nurodydama, kur toks žingsnis nuvestų, Amerikos prestižui galutinai kritus po naujo sovietų laimėjimo. Šiandien Washingtone jau tebekalbama tik apie tai, kaip svarbu Vakarams yra išlaikyti Berlyną.

Šioje vietoje dar paminėtina Adenauerio vyriausybės ta proga paskelbta sugestija: tesirašo Chruščiovas separatinę sutartį su savo bernais; daugumas valstybių jos vistiek nepripažins, tikinčių jėgų santykis nepasikeis, o separatinės sutarties pasirašymas suteiks progą nutraukti diplomatiniams santykiams su Sovietija, ir tuo pačiu bus atsipalaiduota nuo kai kurių nedėkingų sutarčių su Maskva.

Bet Washingtonas, tiksliau dailis prez. Kennedžio administracijos, tebeieško mainų, Liepos 12 d. "New York Times", kuriame -- kaip dar šią savaitę savaitraštis "Time" pabrėžė, "net Baltieji Rūmai randa puikią bandomųjų balionų paleidimo sceną" -- paskelbė C. L. Sulzbergerio straipsnį: "Berlyno paukštis ir Pabaltijo krūmai". Tame straipsnyje, kurį jau eilė aplinkybių parodė tikrai esant nauju Washingtono "bandomuoju balionu", siūloma iškeisti Pabaltijo kraštų pripažinimą sovietams į tuos pačius laisvus priėjimus Berlynan. Štai to straipsnio esminių punktų santrauka: "Lygiai prieš 21 metus Rusija absorbavo Pabaltijo valstybes Hitlerio-Stalino sutarčių pasėkoje. Ta liūdina suakutis yra naudojama apsvaistinti Maskvos dinamizmą, siekiančiam konsoliduo-

ti savo pozicijas rūpestingai suplanuota Berlyno krize. Berlynas yra simbolis, bet iš tikrųjų Chruščiovas nori formalaus savo įtakos sferų pripažinimo," tikina autorius.

Tą teigimą praplėsdamas, jis aiškina, kad reikią skirti Maskvos faktinę teritoriją nuo Maskvos ideologinės imperijos. Esą, Vakarų valstybės niekada laimingai nepriėmusios politinės sistemos, viešpataujančios Maskvos satelituose, bet pripažinusios ją de facto ir de jure, išplėsdamos diplomatinis santykius.

"Yra tik dvi išimtys. Pirmoji išimtis yra atsakymas pripažinti tikrovę, kad Pabaltijo valstybės yra sovietų valdomos. Antroji išimtis yra Rytų Vokietija." Straipsnyje nurodoma, kad JAV tebeilaiko oficialiuose diplomatų sąrašuose diplomatinis ir konsularinius delegatus iš Latvijos, Lietuvos ir Estijos. Britanija pripažinusi aneksiją de facto, bet taip pat tebeprapažįsta "Pabaltijo delegatų asmeninius diplomatinis rangus". Prancūzija nenorinti ta tema kalbėti, nes "yra sunku pasakyti, ką jie atstovauja".

"Yra verta prisiminti šią kurioziską situaciją, kai vasara artėja į rudens krizę," sakoma straipsnyje. "Ir yra verta apsvaistinti, ar mes negalėtume užsitikrinti mūsų pozicijas Berlyne... legaliai pripažindami Pabaltijo valstybių absorbavimą į Rusiją ir taip pat pripažindami Oderio-Neissės sienas tarp Vokietijos ir Lenkijos -- tokias koncesijas jau yra padariusi Prancūzija."

Ši idėja nebūsimanti populiari tarp amerikiečių, kurie, ačiū dangui, esą idealistai. Todėl tolimesnė straipsnio dalis pašvęsta įtikinti amerikiečius: "Jeigu mainais už šį mūsų GEROS VALIOS GESTĄ, mes gautume Vakarų Berlyno laisvės garantijų atnaujinimą, kol Vokietija bus suvienyta, ar nebūtų verta tuo tarpu paaukoti" (Pabaltijos valstybes ir Lenkijos dalį)?

Toliau, siekdamas įtikinti amerikiečius, autorius dar iškelia tokią "niūrią politinio gyvenimo tikrovę": esą, jau visa pabaltiečių karta subrendusi po kėjų ir piatuvu, nematydama nė mažiausių permąnų perspektyvų... Jaltaje ir kitur sovietams duota padaršinimų ta kryptimi... Rooseveltas Stalinui pasakė, kad jis "pilnai pripažįsta, jog trys Pabaltijo valstybės istorijos begyje ir vėl neseniai yra buvusios Rusijos dalimi" ir jis "ne-

siruošia eiti į karą su Sovietija dėl to punkto". Pagaliau straipsnis baigiamas ciniškai išaiškinant amerikinių priežodį, jog vienas paukštis rankoje yra vertesnis, negu du krūmuose: "Vakarų Berlynas yra vertingas paukštis rankoje. Oderio-Neissės linija siena ir Pabaltijo valstybės yra paslėpti Rusijos krūmuose. Ar nereikia tų faktų išbalansuoti?"

Tokios mintys C. L. Sulzbergerio straipsnyje, Vėliaučiagaugti įspėjimai iš Washingtono politinių sluoksnių (deja, nemūšiškių veiksmų) tvirtina, kad politinis posūkis tikrai yra planuojamas ir dalies JAV administracijos karštai remiamas. Jis galės būti jau pasiūlytas sovietams atsakyme į Chruščiovo notą, kuri, naujausiomis žiniomis, planuojama pasiūlyti ateinančią savaitę.

Dabartinė JAV administracijos slinkimą tą kryptimi, tarp kita ko, rodo ir nuo liepos 1 d. įvestas naujas pašto tarifas, kuriuo Pabaltijo kraštai priskiriami Azijos (Sovietijos) zonai. Dabar išryškėjo, kodėl valstybės departamentas, net nelaukęs specialios progos, staiga paskelbė slaptuosius Teherano dokumentus: jais planuojama pagrįsti naujas "dovanas" Maskvai.

Tie patys Washingtono politiniai sluoksniai yra nurodę, kad tik gyva mūsų pačių reakcija galinti dabartinę JAV administraciją sulaikyti nuo to posūkio. Ir ji turi būti skubi!

ADENAUERIS: Taikos sutartis tik po laisvų rinkimų

Vakarų Vokietijos vyriausybė pareiškė Maskvai, kad apie taikos sutarties pasirašymą bus galima kalbėti tik tada, kai visose padalintoje tautoje bus įvykdyti laisvi rinkimai. Tą sutartį galėsianti pasirašyti tik legali Vokietijos vyriausybė, kuri bus laisvai išrinkta visų vokiečių, galinčių naudoti laisvo apsisprendimo teise.

Bonnos nota, kuria pradėta Vakarų politinė ofenzyva, buvo atsakymas į vasario 17 dienos Chruščiovo notą, kurioje buvo siūloma pasirašyti separatines taikos sutartis su Rytų ir Vakarų Vokietijomis. Bonnos atsakymas buvo nudelstas dėl ilgai

Nuo Atlanto iki Pacifiko lietuviškojo jaunimo stovyklose dega laužai ir skamba dainos. Štai Detroito skautų būrelis su stovyklos vedėju Antanu Banioniu gėrasi stovyklos laužo kylančia liepsna. Plačiau apie stovyklą 8 psl.

J. Gaižučio nuotrauka

RAKETU SEKIMO SATELITAS JAU ERDVĖJE

JAV išleido orbiton du bandomuosius satelitus, kurių vienas skirtas raketų iššovimams sekti, antrasis -- įspėti apie besiformuojančius uraganus. Pirmąjį išleido JAV karo aviacija, antrąjį -- civilinė erdvės agentūra.

Midas III (iš numeracijos reikšmės spėti, kad panaudota prieš kelias dienas nepasisekusi erdvėn išleisti kapsulė) yra pirmasis raketų sekimo satelitas, kuris galės įspėti apie bet kurioje žemės vietoje iššaukiamą raketą, tuo būdu sutrumpinant įspėjimo laiką apie artėjančią prieš raketų ataką. Satelito nosyje yra įmontuota vadinama infra-raudona akis, kuri reaguoja į raketos iššovo metu gaunamą karštį, apie tai signalizuodama sekimo stotims.

Midas III yra pirmasis to tipo satelitas, perskrendąs Sovietijos teritoriją. Jo orbita kerta žinomas sovietų raketų iššovimo bazes prie Aralo ežero. JAV pareigūnai atidžiai stebi, kokią sovietų reakciją iššauks šio kari-

nio satelito paleidimas. Tiesa, JAV karo aviacija jau anksčiau buvo paleidusi bandomųjų satelitų per sovietų teritoriją, kaip žvalgybinį Samos I ir Discoverer, bet jie neturėjo tokios didelės karinės reikšmės, kaip Midas III.

Karo aviacija slepia duomenis apie Midas III aparatūrą ir jos veikimą, bet žinoma, kad satelitas dėl polarinės orbitos visą laiką skris nekintamu kursu, kol išliks erdvėje, o tai turėtų tęstis kelias dešimtis metų.

Midas III taip pat yra sunkiausias amerikinis ligšiol išleistas orbiton, ir pasiekęs didžiausią aukštį nuo žemės.

Tą pačią dieną orbiton išleistas meteorologinis satelitas Tiros III, kaip pranešama, veiks gerai, perduodamas aiškius vaizdus.

Priskaičiuojant dabar išleistus erdvėn 47 satelitus, iš kurių 28 tebeskrieja aplink žemę, ir du aplink saulę. Rusai yra paleidę erdvėn 14 satelitų, iš kurių yra išlikę 3.

JAV aviacija reikalauja daugiau bombonešių

JAV karo aviacija ruošia griežtą reikalavimą kongresui, kad būtų paskirta bombonešiams ir kitiems lėktuvams gaminti. Naujasis karo aviacijos viršininkas gen. Curtis LeMay, kaip kvalifikuoti sluoksniai sako, planuojąs pareikalauti žymiai didesnių sumų už garsią greitesniam didelių aukštumų bombonešium B-70, negu tai buvo numatyta prezidento Kennedžio nubrauktuose planuose. Jis taip pat ruošiasi reikalauti, kad būtų atšauktas administracijos sprendimas, pagal kurį turėtų būti sustabdoma bombonešių B-52 ir B-58 gamyba.

Gynybos sekretorius McNamara neseniai buvo pareiškęs, kad jis patarsis prezidentui neišleisti pinigų, kuriuos atstovų rūmai buvo aproboję pilotų vairuojamiems bombonešiams. 43 bil. dolerių dydžio krašto apsaugos

biudžetas dabar yra svarstomas senate.

Karo aviacijos sluoksniai nurodo, kad pastaroji sovietų aviacijos paroda išryškėjusi, jog Maskva padariusi "reikšmingą pažangą, vystant visų rūšių lėktuvus". Toje parodoje buvo pirmą kartą pademonstruota keliolika naujų karo lėktuvų tipų, kurių dalis pasižymėjo greičiu ir pajėgumu.

Vienas iš jų, E-66 kaip rusai skelbia, yra pasiekęs pasaulinį aukščio rekordą, pakildamas iki 111,000 pėdų. Tas rekordas, tiesa, dar nėra patvirtintas, nes sovietai tebesiūnčią reikalingus dokumentus tarptautinei aeronautikos federacijai Paryžiuje. Dabartinis oficialus aukščio rekordas yra 103,395 pėdos, pasiektas amerikiečių Lockheed F-104C lėktuvu 1959 metais.

VĖL LENKIJAI RIAUŠĖS DĖL BAŽNYČIOS

Lenkų komunistų laikraštis "Dzienik Ludowy" Varšuvoje pripažino, kad reikėjo šauktis policijos pagalbos iš sostinės, norint numalšinti riaušes, kilusias Przysucha miestely, kai ten valdžios pasiūstų darbininkai bandė nugriauti pusiau pastatytą Romos katalikų bažnyčią.

Laikraštis nenurodo incidento datos, bet sako, kad parapijiečiai puolė darbininkus su lazdomis ir akmenimis. Darbininkai buvę pasiūsti į už 150 mylių nuo Varšuvos esantį miestelį, kai valdžia atsisakė pratęsti statybos leidimą, motyvuodama, kad pastatas nepatenkinsias "elementarinių estetikos ir saugumo reikalavimų". Komunistų laikraštis dar kaltina, kad statybinė medžiaga bažnyčiai buvusi "nelegaliai įgyta".

* KOMUNISTINĖ KINJA pasirašė karinės pagalbos sutartį su Šiaurės Korėja, panašią į tą, kuri keliomis dienomis anksčiau buvo pasirašyta tarp Sovietijos ir Š. Korėjos. Tai parodė, kad JAV valstybės departamentas, prielaidos apie skilimą tarp Pekino ir Maskvos, pastarajai siekiant palenkti savo naudai Azijos komunistų kraštus, nėra pagrįstos.

KAIRĖJE: Chicagoje prie Jaunimo Centro jaunos lietuvaitės skina žydinčius baltus dobiliukus...

V. Noreikos nuotrauka

MALTOS VILKSTINĖ (13)

Gaisras 'Ohio' tanklaivyje

Savo šalimą nustūmęs ant paušio, kapitonas Mason nuo "Ohio" tiltelio tūptai dairėsi į vis stiprėjančią tamsą. Šalia jo atsiradus ryškio karininkui leitenantui Denys Barton, jis nūriai pastebėjo:

--Tikiu, kad turime būti pasirušę naujiems vokiečių lėktuvų puolimams.

"Ohio" įgula beveik fiziškai jautė, kad jų laivas, iš užpakalin nustumto kamino lengvai atpažįstamas tanklaivis, bus sekantis vokiečių lėktuvų taikiny. Ligšiol dar pakenčiamai sekėsi, tik kelios stiprios bangos užliejo denį, kai visai arti sprogo bombos. Bet laivo krūvis, kuris Malta buvo gyvybiškai svarbus ir nuo kurio turėjo priklausyti tolimesnės salos atsparumas, dar buvo išlikęs nepaliestas.

Dabar vilkstinė įplaukė į sąsiaurį, ir prekybiniai laivai sumazėjo greitį, susigrupuodami po keturis į dvi eiles.

KREISERIAI PAKRIKO

Masonas, Bartonas ir dešiniame tiltelio sparne stovėjęs pirmasis karininkas Grey dar galėjo įžiūrėti, kaip kreiseriai perėjo vilkstinės priekiu, o naikintojai, neramiai ir nervingai skrodami vandenį, perėmė šoninę apsaugą.

--Na, netrukus visai sutems, --prabilo Mason, -- ir aš nustebečiau, jei...

Sakinys liko nebaigtas. Akinantis žaibas krito į vėliavinį laivą "Nigeriją". Nuo užpakalinės jo dalies pašoko ugnies ir dūmų kamuoliai. Paskui sprogo sukelta oro banga smogė trims karininkams į veidą. "Nigerija" pasiviro į šoną, ir apsvirtimas jau atrodė nebeišvengiamas.

Tada blykstelėjo naujas ugnies liežuvis, ir milžiniškas vandens fontanas ištryško visiškai arti, šį kartą paliesdamas "Cairo". Aukštyt kilo milžiniški metalinių plokščių gabalai.

--Jei jie vamzdyje tebeturi dar bent vieną torpedą, tai...

Naujas trenksmas, beveik nugirstas po nepaprasto akustinio efekto, partrenkė juos ant grindų. Karštų metalo trupinių ir nesibaigiančių vandens fontanų kruša krito ant jų. Masonas instinktyviai bandė nušliaužti į jūrlapių kajutę, bet duryse susidūre su kitu karininku. Sunkiai alsuodamas, pastarasis sužibėjo:

--Kas atsitiko?

Virš jų žybtelėjo ryški šviesa, lyg naujai dienai prašvitus. Masonas pašoko ant kojų:

--Mes užplaukėme ant minos. Greit!

Dabar visi keturi karininkai šoko prie tiltelio kopėčių, bet ten jie abstrulbo. Laivo užpakaly išliko platus ugnies stulpas, kaukė ir šnypščias, beveik nerealus savo spalvingumu. Kapitonas Masonas atsuko ir metė skubų žvilgsnį į laivo priekį.

Jis pamatė, kad vilkstinė visiškai pakrikusi. Kreiseriai svirduliuavo į visas puses. Ir "Ohio" atrodė praradęs savo kontrolę. Masonas puolė prie mašinų telegrafo.

Tuo pat išjungti ir skubėti denin! -- įsakė jis. -- Ištiesti gaisrinius švirkštus, mes degame keliose vietose!

Tai jau galas, -- dingtelėjo jam. Tanklaivius, gavusiam smūgį ir užlietam ugnimi, beveik nėra vilčių.

Masonui nušliaužus kopėčiomis, priešo lėktuvų eskadrilė

praūžė, vos nekludydama denio, ir keliolika bombų sprogo vandenyje. Vėl vos nepataikė.

Denio pabūklai šaudė be paliovos. Artileristai atrodė nekreipia dėmesio į aplinkui siaučiančias liepsnas. Bet kiti bėgo prie valtės užpakaliniame denyje, kuri jau buvo leidžiama į vandenį. Du jūreiviai buvo jau net įsikraustę jos vidun. Liepsnos tuo tarpu lyg pradėjo mažėti. O gal dar yra vilties?

KOVA SU UGNIMI

--Lauk iš valtės! -- subliovė kapitonas.

Abu baikščiai pasidairė, žvilgtelėjo į jo veidą ir pakluso. Mason jau žinojo, kad išvengs panikos.

--Eikit čion ir gesinkit ugnį, --įsakė jis, griebdamas netoli kabėjusį vieną gesinimo aparatą. Atsargiai, alkūnėmis prisidengdami veidus nuo kraščio, jie slinko siaurais vingiuotais laiptais. Kaitra kando juos, kaip tigrai. Bet apie 20 vyrų jau buvo beveik prislinkę prie paties ugnies židinio -- o patrankos vis dar tebešaudė iš visų vamzdžių. Nauja bombų serija sukruto į vandenį, ir didžiulės vandens kasados apipurkštė denį.

--Jie dar padės užgesinti gaisrą, jei taip tiksliai toliau mėtys, -- nusišaipė vienas jūreivis.

Žibalas tryško iš kludytų tankų. Maži ugnies lašeliai bėgino, nutoldami iki dešimties metrų nuo ugnies židinio. Valgyklos viršininkas Meeks bandė juos metodiškai užmušinėti savo kepure. Jis buvo vienas iš pirmųjų, atsiradusių prie gaisro, kur jau rado savo pagalbininką -- naujo-

IŠ WASHINGTONO UŽKULISIŲ

KAIP DAROMI LEMTINGI POLITINIAI SPRENDIMAI

Prezidento Kennedžio medaus mėnuo Baltuosiuose Rūmuose staiga nutrūko, balandžio pabaigoje žlugus Jungtinių Valstybių organizuotai ir vykdytai invazijai į Kubą. Prezidentas iš karto atsidūrė viešosios opinijos kritikos ugnyje, išskylant gyvybiškam klausimui: kokiu masu jis pats buvo atsakingas už tą pralaimėjimą ir smūgį JAV prestižui, kurio kritimą jis buvo taip karštai prikašiojęs anksčiau administracijai.

Pirmoji jo reakcija net sudarė perdidelio džentelmeniškumo įspūdį: jis nedelsdamas prisėmė atsakomybę, liepė nutilti dvim savo patarėjams, kurie buvo bebanda dalį atsakomybės suvesti buvusiam prezidentui Eisenhoweriui. Bet iš vėliau išryškėjusių detalių paaiškėjo, kad

neturėta kitos išeities, siekiant užkirsti kelią pagrįstai opozicijos kritikai.

Po nelaimingai pasibaigusios blogai paruoštos ir dar blogiau vykdytos Kubos invazijos, po faktiško pralaimėjimo Laose, vis labiau aštrėjant Berlyno krizei, iškylo klausimas, kas ir kaip Washingtono daro lemtingus sprendimus, nuo kurių gali priklausyti viso pasaulio likimas. Atsakymo į tą klausimą ieškodami, čia patieksime keletą vaizdų iš šveicarų ir amerikiečių spaudos, kurie paryškina, kaip tai buvo atliekama pirmaisiais dabartinės administracijos mėnesiais.

PRIEŠ EISENHOWERIO TECHNIKĄ

Dabartinis prezidentas į šį klausimą pradėjo gilintis gerokai prieš rinkimus. Dar net nebūdamas kandidatu į Baltuosius Rūmus, jis buvo susikūręs prezidento idealą -- stipraus, budraus, greit sprendimus darančio. 1960 sausio 14 jis pareiškė laikraštininkams: "Prezidentas turi būti gynybinis visų vyriausybės veiksmų centras."

Rinkiminės kampanijos metu jis karčiai kritikavo Eisenhowerio režimo sistemą, kurioje kontrolė ir atsakomybė esanti per daug suskaldyta. Ir viename pirmųjų porinkiminių pareiškimų jis pasakė: "Pajėgumas reikiamu momentu lemiamai veikti perdažnai paskesdavo komitetų posėdžių, tikrovei svetimų teorijų ir vingių pelkėse."

Perėmęs prezidento pareigas, jis tuoj tapo vyriausybės centru. Per pirmuosius tris mėnesius įvyko tik trys kabineto posėdžiai. Tautinė Saugumo Taryba buvo sušaukiama labai retai. Operacijų koordinacijos komitetas, kuris nagrinėdavo psichologinius užsienių politikos aspektus, buvo panaikintas. Taip pat pašalinti 57 kiti patariamieji komitetai.

Prez. Kennedy svarbiuosius uždavinius pavedė savo asmeniniams bendradarbiams, kurie galėdavo bet kuriuo metu pasirodyti jo kabinete. Dažnai informacijas pasirūpindavo telefonu, pats pasiskambindamas bet kuriam iš savo pavaldinių. Paskubomis perskaitydavo keletą laikraščių, po to dažnai duodamas pylos spaudai už vyriausybės klaidų kėlimą. Kiekvieną rytą išnagrinėdavo apie 3000 žodžių apimantį žvalgybos pranešimą ir apie 20 puslapių apimančius jo komentarus. Neretu atveju neilgą laiką net savo "studijų grupių" pasiūlymų, pats formuluodamas sprendimus.

Žurnalo "Look" Washingtono biuro šefas Fletcher Knebel pasakoja, kaip prezidentas keletą esminių krašto gynybos sprendimų padarė savo miegamajame, persirengdamas iškilmingiems pietums:

"Jis pasikvietė savo artimiausią patarėją Theodor C. Sorensen į privates patalpas, kad praneštų savo sprendimą, liečiantį už garsą greitesnius bombonešius B-70 ir tolimųjų distancijų raketą "Titan". Diena anksčiau, nagrinėjant biudžetą, jis buvo tuos klausimus atidėjęs, kad "dar kartą ant jų išmiegotų". O dabar, Sorensenui sėdint kėdėje, segiodamasis rankoves, prezidentas padiktavo svarbiausius savo sprendimo punktus. Jis liepė sustabdyti B-70 bombonešio programą, praktiškai ją visai išbraukdamas iš gynybos sąmatos. Taip pat jis atsisakė dviejų Titano raketų eskadrų, vietoj jų įsakymas paskubinti Minuteman raketų darbus. Paskui jis pakeitė savo ankstesnį sprendimą, nubraukdamas 100 milijonų dolerių, paskirtų defenzyvinę Nike-Zeus raketų gamybą."

Tokių pat staigių sprendimų prezidentas jau per pirmąjį bendrą posėdį sausio 25 d. pareikalavo ir karinių štabų viršininkų, kas juos labai nustebino. Tada buvo svarstomi tolimos perspektyvos planai parūpinti sprausminių transporto lėktuvų kariuomenės permetimams į užjūrus. Kariniai atstovai pabrėžė, kad tai esanti gyvybinė problema, kuriai įvykdyti reikią tam tikro laiko. Kiek? -- Na, gal dviejų mėnesių. "Gerai," atsakė prezidentas, "bet pažiūrėsim, ar negalima greičiau. Aš tą programą noriu tuoj pat paskelbti."

Šis noras "tuoj pat paskelbti", surištas su savo partijos pozicijų stiprinimu, gana ryškiai pastebėtas ir kitais atvejais. Sakysime, kovo 13 pats prezidentas davė bilijono dolerių vertės užsakymą Lockheed Aircraft korporacijai. Diena anksčiau, negu tai oficialiai buvo paskelbta, jis paskambino telefonu senatoriui H. E. Talmadge, demokratui iš Georgijos, į namus. Atsiliepusi tarnaitė pareiškė, kad ponas senatorius atsigulęs pasnausti po pietų.

"Gerai," atsakė prezidentas, "kai jis atsisakė, pasakykite, kad paskambintų į Baltuosius Rūmus." Kai senatorius Talmadge paskambino, jam prezidentas pareiškė, kad jo gimtajam miesteliui Marietta duotas užsakymas pagaminti 100 sprausminių lėktuvų.

(Bus daugiau)

Pay Yourself FIRST....

and pay yourself first every pay day—before you start spending. This regular habit will assure you of achieving your dreams of a new home, children's education, extra retirement funds, etc. And... you will be secure against any unforeseen emergencies in the future.

All Savings Deposited Through
JULY 17th
..... Earn

ST. CLAIR SAVINGS

Three Offices...

813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.
6235 St. Clair Ave.

%

Current Rate

from
JULY 1st!

KUR PRALEISTI ATEINANČIAS ATOSTOGAS!

Maloniai kviečiame atvykti į saulėtą Cape Cod, Mass ir praleisti savo atostogas L u š i ų V e i t ų viloje

"MEŠKA"

42 Beach Street
Monument Beach, Cape Cod, Mass.
Tel. Buzzards Bay, PLAZA 9-3251

VILA MEŠKA tikram poilsiui, be rūpėčių siūlo:
• Erdvią ir ramią aplinką • Didelius ir jaukus kambarius • Gerą ir gausų maistą • Plažas pasiekiamas per 5 min. pėsčiomis • Silver Beach plažas per 10 min. automobilių • Vasarotojus be automobiliu nuveža ir parveža savininkai • Vaikams rengiami pavakarių su lietuviška programa • Tėvams išvykus vakarais prižiūrimi vaikai • Žuvavimas geras jūroje ir ežerėliuose.

SEZONO PRADŽIA BIRŽELIO MĖN. 17 DIENĄ.

Kainos neaukštos, 15% NUOLAIDA vasarotojams nuo birželio 17 d. iki liepos 8 d. ir nuo rugsėjo 2 d. iki sezono uždarymo.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
H. Anderson 1-6344

Lithuanian Newspaper •
Issued in Cleveland every
Mon., Wed., and Fri. except
in case of Holidays • Pub-
lished by American Lithu-
anian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit)
• Editor-in-chief: Balys
Gaidžiūnas • Subscription per
year: \$10.00. Single copy 10
cents • Second Class Postage
Paid at Cleveland, Ohio.

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris
kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penkta-
dieniais, išskyrus šventes.

Redaguoją: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Reikia veikti greitai ir organizuotai

Iš kelių šaltinių esam gavę žinių, kad kai kurie JAV užsienio politiką formuojantieji asmenys, už Berlyno išlaikymą, siūlo sovietams pripažinti Pabaltijo valstybes ir garantuoti Oderio-Neissės sieną. Taip pat esame įspėti, kad taip gali ir įvykti, jei prieš tokias užmačias nebus reaguojama griežtais protestais ir nebus energingai keliama tokių "mainų" žalingumas.

Tokios žinios, neabejojama, kiekvieną iš mūsų labai sunkiai nuteikia. Viena, kad JAV vyriausybės pareigūnai daug kartų mūsų atstovams yra kartoję, jog Pabaltijo kraštų okupavimo nepripažįsta ir nepripažins. Antra, jei toks pripažinimas būtų padarytas, tuo būtų vėl suduotas naujas smūgis pavergtų tautų laisvės kovai. Trečia, sovietų kolonializmo politika gautų oficialų JAV pripažinimą, kaip gera politika. O ketvirta -- JAV laisvės kovoje prarastų bet kokį autoritetą ir prilygtų tiems, kurie tik savo kiemo reikalų žiūrėdami staiga pamato, kad ir jų kiemas jau svetimųjų dalinamas.

Šiuo metu, kada daromi tokie siūlymai JAV vyriausybei, neabejotinai prisimena JAV prezidentiniai rinkimai ir neseniai paskelbti Teherano konferencijoj prezidento Rooseveltto darytos nuolaidos diktatoriui Stalinui.

Jei prezidentiniuose rinkimuose J. F. Kennedy keliais atvejais yra pasisakęs, kad jis sieks pavergtų kraštų laisvės, o lietuviams net specialius laiškus skelbė, tai šiandien tokie jo pasirinktų padėjėjų "žygiai" yra tik pajukos darbai iš tų lietuvių, kurie skubėjo už jį agituoti ir jį remti. Taigi gerai atsimerant tuos jo kartotus pažadus: "As the Campaign draws to a close, I want again to call your attention to the fact that a Democratic Administration has never recognized the forced annexation of Lithuania, and under a new Democratic administration we shall continue to refuse to recognize forced annexation" nieko kito nelieka, kaip tik juos dabar, su mūsų šventais laisvės siekimo reikalavimais, visais galimais būdais priminti. Priminti ir reikalauti, kad ne tik siūlomi "mainai" būtų atmesti, bet ir tokią politiką formuojantieji asmenys, kaip JAV geram vardui kenkia ir komunizmo įsigalėjimui tarnauja, nuo tokių darbų būtų atpalaiduoti.

Kada buvo paskelbti Teherano konferencijos dokumentai, mes, stebėdamiesi šiuolaikinių jų paskelbimu, šioje vietoje esam taip rašę: "Blogai mūsų bylai dėsia, jeigu jų paskelbimas yra susijęs su tokia būsima politika, kurioje bus kartojama, kad ką mes tais reikalais bepadarysim, jei jau buvęs prezidentas Rooseveltas dėl jų sprendimų yra savo nuomone sovietams pasakęs". Ir dabar, svarstant pranešimus, kada siūloma tokius "mainus" daryti, prisimenamas tas įtartinas ryšys tarp tų dokumentų paskelbimo ir dabar jau peršamų "mainų".

Mums, nepripuolamai girdint tokius kėslus prieš mūsų ir kitų kraštų laisvę, reikia greit ir įtikinančiai veikti. Veikti ne palaidai, bet gerai organizuotai. O tuo nedelsiant turi pasirūpinti mūsų centrinės organizacijos. Reikia gerai veikti dar atsimerant ir tai, kad visokių rūšių Maskvos tarnai taip pat nemiegos ir savo pragaištingą darbą visu įkarščiu varys.

B.G.

NAUJOSIOS ISTORINIS SAVOKOS GIMIMAS

J. JAKŠTAS

Istorinių žvilgsniu sekant aktualius visuomeninius reiškinius, žmonių mąstyseną ir jų pareiškimus, kartais tenka gražiai nusitepti patyrus, kaip praeitis nejučiomis į juos įsiterpia. Senų, prieš kelis šimtus metų susidėjusių gyvenimo sąlygų sudarytos savokos dabartinių reiškinių po-veikyje, įgauna naują aspektą. Šiuo atveju praeitis susijungia su dabartimi ir tuo būdu pasitvirtina garsusis B. Croces posakis: kiekviena istorija yra dabarties istorija.

Štai gražų, aną sekmadienį (VI, 18 d.) čia Clevelande minėjome mūsų tautą sukrėtusį 1941 m. birželio dienų siaubą. Minėjimas buvo tikrai įspūdingas tiek pamaldomis didžiojo katedroj, tiek bendru, visų Pabaltijo tautų aktu. Man, tos šventės dalyviui, davė progos parašyti šias eilutes adv. J. Smetonos perskaityta rezoliucija, kurioje, šalia sovietiško genocido, paminėta dar ir kolonializmas.

Jo pavartotas paskutinis žodis suvirpino mano istorinę gyslę šiose aplinkybėse, savo naujo-viškumu. Jei, pvz., pernai Julius šią rezoliuciją būtų skaitęs, jis gal būtų vartojęs genocido žodį, bet kolonializmo tikrai ne. O jis jo anksčiau nebūtų galėjęs vartoti todėl, kad šis žodis prieš metus dar nebuvo tapęs savotišku politiniu žūkiu, kokiu jis dabar yra. Dabar mes jį skaitome dienos spaudo puslapiuose ne tik mūsų lietuviškos, bet ir kitokios, sakysim, vietos amerikietiškos.

Žodis kolonializmas paskutiniiais laikais pasidarė tiesiog sparnuotu žodžiu, linksniuojamu be spaudo puslapių dar mitinguose ir politiniuose susitelkimuose. Štai, paskutinėmis dienomis skaitėme laikraščiuose, kad Carascaso studentai demonstravo prieš JAV pasiuntinį, protestuodami dėl jo atstovaujamos valstybės kolonializmo. Vadina-si, šis žodis pasidarė madingas.

Žvelgiant į kolonializmo sampratą istorinėmis akimis, negalima būtų jos laikyti kokia visiška naujenybe. Ji vartojama nuo senų laikų istorijos moksle pažymėti vakarų Europos valstybių užjūrinei politikai, pradėtai nuo XV a.

Vakary valstybių atramos punktai užjūriuose, ir jų įgytos

Chruščiovo sapnas realizuojasi

aptartą ir kiekvienoj enciklopedijoje, neišskiriant nė mūsosios. Bet veltui ieškotume enciklopedijose kolonializmo žodžio. Jo nėra.

Jei kolonializmas nuo seniau ribotai vartotas vien istorijos moksle, kyla klausimas, kaip jis staiga pasidarė toks populiarus, linksniuojamas spaudo puslapiuose ir viešuose pareiškimuose?

Tikrą revoliuciją šiuo atveju padarė N. Chruščiovas savo ilga kalba Jungtinių Tautų pilnatos sesijoj 1960 m. rugs. 23 d. Gerą pusę savo ilgosios kalbos, -- kuriai akstiną davė Kongo klausimas, -- jis skyrė kolonializmui. Ir šį žodį jis visokiais sąryšiais kartotė kartojo. Jis aštriausiais žodžiais tai smer-

kė ir tuo pačiu tas valstybes, kurios turėjo ar turi kolonijų. Čia jam tiko ir ligšiolinis istorijos mokslas, kuris kolonializmu laikė vakarų Europos valstybių užjūrinę politiką.

Kolonialinės valstybės buvo vakarietiškos -- germaniškos ir romaniškos tautos. Tuo būdu, ne vakarietiška galybė Rusija, neturėjusi užjūrinų valdų, nelaikyta istorijos veikaluose kolonialine valstybe.

Tačiau vienu atveju istorija turėjo progos įterpti Rusiją į kolonialinių valstybių koncerną. Tai atsitiko didžiųjų galybių rungtynėse įsibrauti į Kiniją nuo antros 19 a. pusės. Kaip žinoma, tuo

metu įvairios valstybės, pasinaudojusios Kinijos pakrikimu, stengėsi teisog ją kolonizuoti ir įsigyti įvairių koncesijų.

Šioj grobimo politikoj pirmavo rusai ir šiaurės Mandžuriją pavertė savo kolonija. Jie per Mandžuriją pratęsė transibirinį geležinkelį iki Vladivostoko, įsivėdė kariuomenę jo apsaugai, užėmė Laotuno pusiasalį su Port Arturo uostu ir jį sujungė geležinkeliu su transibiriniu keliu. Rusija aiškiai pirmavo kitoms galybėms Kinijos apiplėšime. Ji veikė iš vien su pripažintomis kolonialinėmis galybėmis ir varė kolonializmo politiką.

Dėl čia išskeltos Kinijos atžvilgiu Rusijos politikos suprantama, kodėl ne kas kitas, kaip Kinijos respublikos atstovai smarkiausiai replikavo į Chruščiovo kalbą. Jis nušvietė Rusijos istoriją nuo Maskvos kunigaikštystės laikų ir nurodinėjo, kaip kūrėsi jos imperija, pasiglemždama įvairias tautas. Po jo kalbėjusieji kiti atstovai taip pat akcentavo seną Rusijos kolonializmą ir dabartinį sovietinį. Sovietų politika pokariniais laikais, vidurio ir iš dalies vakarų Europj, Azijoje ir kitur, kur siekiama pirmauti, imta vadinti kolonializmu vardu.

Tat senas kolonializmo žodis išėjo iš siauro istorijos mokslo ribų ir pasidarė sparnuotu žodžiu, lyg tam tikru politiniu žūkiu. Štai birželio 24 d. teko dalyvauti John Carroll U-to surengtoj konferencijoj sovietų ideologijos klausimu. Visi trys buvusieji referentai; kalbėdami apie sovietus, pavartojo kolonializmo terminą. Bet lygiai prieš deves metus (1959) tame pat u-tė vykusioj panašioj konferencijoj, skirtoj ir Sovietų sąjungai, nė vienas kalbėtojas to žodžio neminėjo. Mat, jis tada, dabartine prasme, dar nebuvo gimęs.

Tuo būdu, mes esame liudininkai naujoviško istoriniotermينو gimimo. Nuo šiol, reikia manyti, jis pasiliks apyvartoj, kaip pasilieka, sakysim, liberalizmas, vandalizmas, buržuazija ir kiti sparnuoti žodžiai, taip pat tam tikromis progomis kilę ir pasklidę. Galime būti tikri, kad ateityje ruošiamos enciklopedijos jau turės ir kolonializmo žodį ir jį plačiau ar siauriau komentuos. Ir jei šio žodžio komentatorius bus ištikimas istorinei tiesai, jis turės pripažinti garbę Sovietų premjerui, prisegusiam senam kolonializmo žodžiui politinę etiketę ir padariusiam jį populiary. Tuo būdu N. Chruščiovas įeis į istoriją, iš praeitų metų Jungtinių Tautų pilnatos sesijos, dviem žygiais: kolonializmo žodžiu ir daužymu nusiautu batų.

Baigiant norėtusi paprašyti, kad mūsų kalbininkai argumentuotai tartų, kuri iš trijų mūsų spaudoj vartojamų žodžių formų -- kolonializmas, kolonizmas ar kolonijazimas -- būtų tinkamiausias. Juk gerai būtų, kad mūsų rašto žmonės ir kalbėtojai, visai sutartų naujai pagimdyto ir populiaraus žodžio skambesiu.

DAINŲ ŠVENTE AR "KALBŲ" ŠVENTE?

Lietuviškos dainos kvieslio pakuso apie tūkstantis pasiaukojusių ir pasišventusių lietuviškos dainos puoselėtojų -- choristų su jų vadovais ir mūsų kompozitorių. To paties balso šaukiami liepos 2 d. sugužėjo dešimt tūkstančių lietuvių į Chicago Amphiteatro salę rasti paguodos ir vilties nemirtingoje lietuviškoje dainoje, grįžti vėl valandėlei į gimtąją sodybą, paklajoti po Aukštaitijos slėnius, Žemaitijos kalvas, Suvalkijos lygumas ir ne vieną gailią ir karčią asarėlę nuplukdyti Nemuno bangomis į gintarinę jūrą. Atsivedėm jau tremtyje augančią jaunąją lietuvių kartą, kad jai atskleistume nors dalį tų lietuvių tautos kultūros skrynios lobių.

Bet, dėja, per pirmasias dvi su kaupu valandas tegirdėjome per garsiakalbį kurtinančius šventės pareigūnų ir vadovų pranešimus ir paaiškinimus, pristatintėtojų bei kalbėtojų "filibusterinę" gražbylystę ir kitus ceremonialinius "žemčiūgėlius". Kaimynystėje nugirdau Balio Pakšto 6 m. amžiaus dukrelę, rodančią į programą ir klausiančią: "Mamyte, kodėl čia parašyta Dainų šventė?.."

Atrodo, kad jau aukščiausias metas atėjo visokiems veiksmams ir veiksneliams nustoti lieti ašaras, begraudebant visuo-menę lankytis į jų rengiamus minėjimus, o geriau paprašyti Dangaus suteikti jiems 6 m. amžiaus vaiko išminties ir pasidaryti aplinkui, kaip kiti organizuoja ir praveda šventes bei minėjimus.

Bostono kardinolas Cushing, kurio maratoninė invokacija per Prezidento Kennedy įvesdinimo iškilmes susilaukė labai gausios kritikos, pažadėjo reformų, nes vienas iš kritikų jam rašęs, kad jis esąs puikus ir pakenčiamas per pirmąsias 15 minučių, bet kai jis pasiekęs pusvalandžio ribą, tai kiekvienas esąs labiau susirūpinęs jau tik apie fizinį išlikimą, negu apie dvasinį peną (physical survival than spiritual sustenance), gi, po to, jau kiekvienas begyvenęs tik viltimi. Užtat jis pažadėjęs ateityje visada pasiimti palydovą, kuris su skambintų varpeliu, kai jis pasieks 15 min. ribą.

Tikrai būtų išganinga, jeigu ir mūsų rengėjai bei kalbėtojai po kaku pasiristų po varpelį, primenantį Cicero iššūkį Catilinai "Quousque tandem abutere, Catilina, paciēcia nostra" (kaip ilgai, pagaliau, Katilina, naudosies mūsų kantrybe). Tada tikrai dar neužglušintais girdėjimo organais galėtume priimti į lietuvišką sielą gimtosios žemės gaivinančią dainą, tada bent per Nepriklausomybės minėjimus pajustumė Vasario šešioliktosios dvasią ir ryžtą, tada per birželio liūdnasias dienas pergyven-tume Tautos skausmą ir kančią.

Pagalau, jeigu jau tos nesi-baigiančios kalbos ir tortūrinis ceremonialas yra jau tokia neišvengiama lietuviška būtenybė, ir tų garbės kalbėtojų sąrašas yra begalinis, tai kodėl nepadaryti labai paprasto ir menko pakeitimo, būtent, kad ir būsimos dainų šventės programos pirmąją dalį tesudaro tik dainos, o antrąją --tik kalbos. Gal tada ir norinčiųjų kalbėti sąrašas sumažėtų iki nulius, o svarbiausia, lietuviškos dainos mylėtojas ir gerbėjas, bei kitų tautinių minėjimų lankytojas, nebūtų priervataujamas.

ED. BALCERIS,
Chicago, Ill.

KUR GERIAUSIA PAILSĖTI PER ATOSTOGAS

GARSIAME CAPE COD — OSTERVILLE, MASS, KUR-ORTE PRIE ATVIRO ATLANTO, LONG BEACH PLIA-ŽO, PUŠŲ PAVĖSYJE, GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE VA-SARVIETĖS VILOJE

"AUDRONĖ"

87 East Bay Rd., Osterville, Cape Cod, Mass.
TEL. GA 8-8425

Ištaikinga vila, erdvūs kambariai • Gražus privatus 2 akry pušynas — parkas • Šiltos Golfstromo srovės, atvi-ras jūros pliažas 5 min. pėsčiom • Rami aplinkuma, daug vietos poilsiui ir žaidimams • Geras lietuviškas maistas ir malonus patarnavimas.

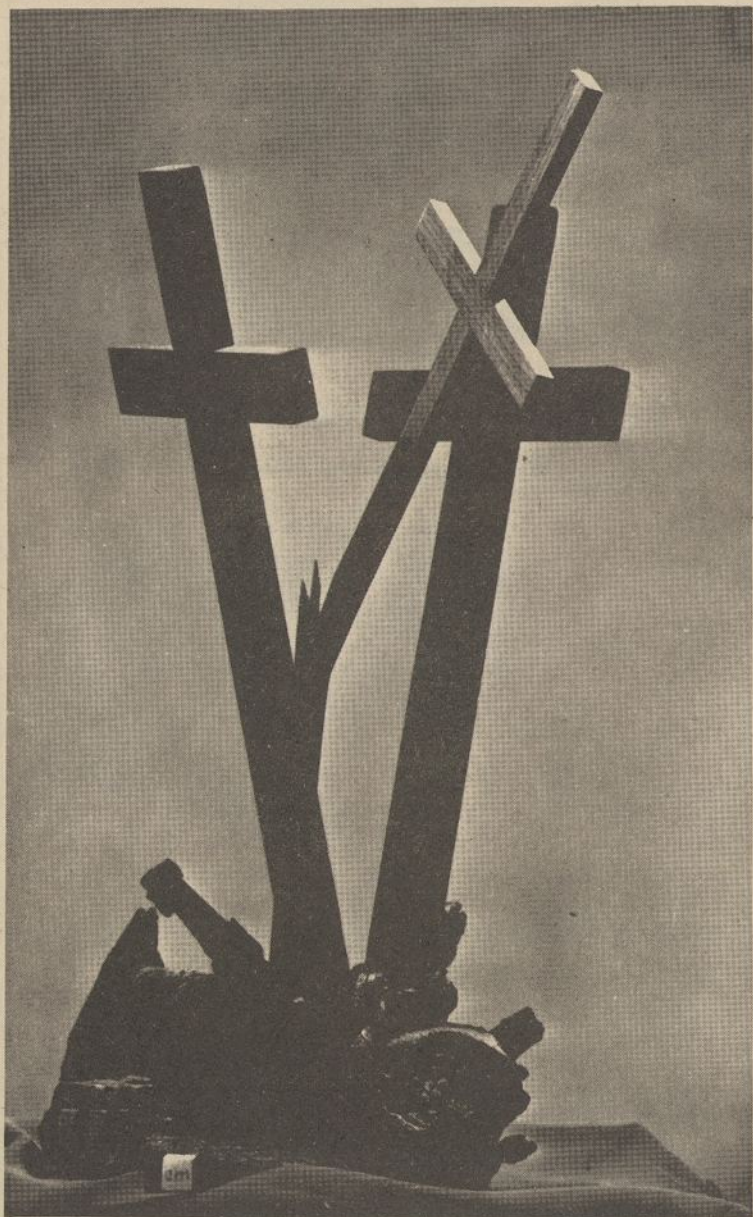
VILA ATIDAROMA NUO BIRŽELIO MEN. 10 IKI RUGSĖJO 15 D.

Lietuviai savininkai Dr. Eduardas ir Marija Jansonai visus maloniai kviečia atvykti.

AUDRONĖ JANSONAS,
87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass.
Tel. GA 8-8425.

P. J. KERSIS

Turėdami reikalų prašom į mane kreip-tis namų telefonu OL 7-2521 — Peninsula.

Prof. Igno Končiaus kryžiai "Lietuva tarp kaimynų".

ĮSISENĖJUSI VISUOMENINĖ NELAIMĖ

Visuomenei turėti savo viršūnėse įtakingą asmenį, neturintį savo fanatiško būdo ir apstėstą liguistą neapykantą drįstantiems apie ką nors būti kitokios nuomonės, negu jisai, yra nelaima nesėkmė. Tiesiog -- nelaimė.

Likimas lėmė lietuvių visuomenei Amerikoje būti tokios nelaimės ištiktai ilgą ilgą laiką. Tai chroniška, įsisenėjusi nelaimė.

Naujausias tos nelaimės apsišviekinimas neseniai įvyko "Naujienose" ir Amerikos Lietuvių Taryboje. Kaip tik todėl tai ir yra nelaimė, kad ji apsišvieškė ir Amerikos Lietuvių Taryboje. Jei būtų tikėtai "Naujienose", -- nebūtų verta dėmesio.

Iš dalyvavusiųjų pastarajame ALT suvažiavime girdėti, kad P. Grigaitis, ALT sekretorius (ir, kaip visiems žinoma, tikrasis ALT "diktatorius") raginęs susirūpinti LITUANUS žurnalą, kuris, netgi pačios ALT neseniai finansškai kiek parėmtas, ėmęs vartoti komunistų propagandą (!). Ir dar -- Taryba negalinti sveikinti visų Lietuvos nepriklausomybės siekiančių organizacijų, kadangi jų tarpe esą vedančių komunistinę liniją, ar panašiai...

P. Grigaitis Taryboje, rodos, tų dalykų plačiau neišsklaido ir nemotyavo. Bet (nors ir kaip besigintų, kad P. Grigaitis Taryboje ir P. Grigaitis "Naujienose" tai lyg ir kažkas visai kas kita) tuos motyvus konkrečiai ir gana plačiai išdėstė.

P. Grigaitis LITUANUS žurnalo redakciją kaltina, kam ji įdėjo V. Rastenio straipsnį apie priverstinę "revoliucijos" padarinius Lietuvoje ("Effects of Soviet - Imposed Revolution"). Nes, girdi, V. Rastenis tenai rašęs, "kad Lietuvos ūkininkams šiandien yra daugiausia pragy pakilti ekonomiškai bei kultūriškai, negu buvo tais laikais, kai jie buvo nepriklausomi žemės savininkai".

V. RASTENIS

Tikrai būtų verta susirūpinti, jeigu LITUANUS būtų įdėjęs straipsnį su tokiais teiginiais. Bet gi tai visiškai netiesa. Tiesa yra ta, kad skyriuje apie žemės nuosavybės likimą apie sovietinę primestą kolchozinę sistemą yra štai kaip pasakyta:

"This was supposed to make the farms more productive, and to make the farmers' way of life more like the life in towns, which had actually always been the dream of the homesteader."

However, the new system is not effective and is, therefore, strongly disliked. The advantages of collective farming are as yet very vague, but the basic elements necessary for successful farming have been destroyed: the farmer's knowledge of his land, his love for his own piece of ground, his concern for the success of his labor, and the knowledge that whatever he produces will be his. Instead, the only thing left to him is work, and that, for the most part, without proper return or reward. The results are catastrophic. Some perceptible signs of improvement twelve years after the change do not warrant any hope, however, that substantial progress towards the promised goal will soon be achieved, especially since we see the same poor results in Soviet Russia itself, where the collectivization of land was started about twenty years earlier than in Lithuania."

Kuo kitu, jei ne akių aptemimu nuo liguistos neapykantos galima išaiškinti tą melą, esą tame straipsnyje rašoma, kad šiandien Lietuvos ūkininkams "daugiausia pragy pakilti ekonomiškai ir kultūriškai", kai iš tikrųjų rašoma, jog padėtis katastrofiška ir nėra vilties jai pataisyti!

Panašiai P. Grigaitis teigia ir apie kitus straipsnio skyrius. Nurodęs, kad straipsnyje yra at-

kreiptas dėmesys į bolševikų tokią ekonominę politiką, kurios dėka Lietuva vis labiau ir labiau įjungiamą į Rusijos ūkinę sistemą, kad atskyrimas taptų vis sunkesnis ir sunkesnis, P. Grigaitis skelbia: "To siekia Lietuvos okupantas, bet ir pats Vincas Rastenis mato daug gero jų siekime".

Tai irgi beatodairiškas melas. Straipsnyje iš viso nėra kalbos apie V. Rastenio siekimus ar simpatijas. Straipsnyje yra bandoma įžvelgti, koki galėtų sudaryti siekliai ir simpatijos Lietuvoje po viso to, kas jų pergyventa. Ir tų samprotavimų išvada yra tokia, kad, kai sovietinė imperija sugrius, "Lithuania will probably want to belong to a union formed of both East and West European states", ir kad "the people of Lithuania may aspire to a new kind of national state, different from the First Lithuanian Republic, with its absolute territorial sovereignty, territorial boundaries beset by guards, custom, import - export licenses, etc."

P. Grigaitis išpūdį padarė kad "Vilnis", komunistų organas Chicagoje "sveikino entuziastiškai savo skiltyse" to straipsnio lietuviškąją (neturpiną) versiją, atspausdintą peraitais metais "Metmenyse".

Ir čia netiesa, kad "entuziastiškai sveikino", o tik tiek tiekios, kad "Vilnis" tikrai, pasipiešusi po vieną kitą pusę sakinio, ypač iš tų vietų, kur kalbama apie mums skaudžius faktus, bet faktus, kurių vien tik nepripažinimu negalima panaikinti ir kurie, nori ar nenori, palieka Lietuvą savo žymes, pripažino, kad Rastenis blaiviau galvojo už kairiuosius kitus (tarp tų kitų, matyt, turėjo galvoj ir P. Grigaitį). Ką gi, kartais ir jiems tenai pasitaiko kažką panašaus į tiesą pasakyti... P. Grigaitis savo pastaruoju iššokimu prieš LITUANUS straipsnį ir toliau akivaizdžiai jo suklaidojimu tikrai įrodė, kad neblaiviai galvojo...

Neblaivaus galvojimo pasekmė tegali būti ir išleidimas laikraštyje tokios antraštės, kaip "Vincas Rastenis sutapo su komunistais". Nenuostabu, kad tokį absurda gali parašyti asmuo, kuris jau ne kartą yra skelbęs savo keistas haliucinacijas. Nuostabu, kad redaktorius sugundė tokią antraštę spausdinti, ypač, kai netgi po ta pačia antrašte dedamos gausios citatos, nors ir bandytos tyčia pagal antraštę atrinkti, visgi jos neparemia.

Atsiliopia tas ir į A. L. Tarybos santykius su Vilku. P. Grigaitis cituoja Vilko pirmininko žodžius iš Tarybų padaryto pareiškimo, kur tasai sakė, kad nereikia girti rusų Lietuvoje kuriamos pramonės, kadangi jie tą pramonę kuria savo tikslams. P. Grigaitis sužinojęs vėliau, kad čia Vilko pirmininkas Rasteni kritikavęs. O štai, sako, Vilko reikalų vedėjas "Drauge" pritarė tam V. Rastenio straipsniui "Metmenyse" ir "Lituanus". Tai Vilko pirmininkas turįs "išsikalbėti" su savo reikalų vedėju. Tik Vilko pirmininkas gi, jei P. Grigaitis teisingai citavo, ne kritikavo tą "Lituanus" -- "Metmenų" straipsnį, o tik kitais žodžiais, (ne visai sėkmingai), kartojo tame straipsnyje pabrėžtą mintį...

Ar P. Grigaitis, Amerikos Lietuvių Tarybos faktiškasis vadovas, turi savų kuo nors pamatuotą, apgalvotą nuomonę apie Lietuvos padėtį ir jos perspektyvas, sunku įžūrėti. Juo sunkiau susikalbėti... Tikra nelaimė.

Kas Dirvos neskaito
- daug nustoja!

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

J. Bačiūno vasarvietėje Tabor Farm, kaip kasmet taip ir šią vasarą dirba būrelis lietuvių studentų ir moksleivių, kuriems kartais tenka dalyvauti su svečiais talentų varžybose. Štai būrelis lietuvių, tarp kurių atpažįstamos detroitietės Virginija Liaudanskytė, Aušra Vaičiūnaitė, Gina Staniulytė ir clevelandietės Rūta Gaidžiūnaitė, Kristina Drabavičiūtė ir Gražina Garlaitė, praeitą savaitę dalyvavusios talentų pasirodyme.

A. Carlos nuotrauka

DIPLOMATINIO MANDAGUMO PAVYZDŽIAI

Kai Nikita Chruščiovas Jungtinėse Tautose, nusimovęs batų juo mušė į stalą tuo reikšdamas savo nepasitenkinimą, visas pasaulis buvo nustebęs tokio didelio krašto atstovo elgesiu.

Nemažiau buvo nustebintas ir JAV Baltasis Namai, kur dar viešpatuoja labai sudėtingas etiketo protokolas. Gal ir nemažiau komplikotas, kaip buvęs Prancūzijos karalius Liudvikas XIV rūmuose.

Dabar tą protokolą, komplikuojuose atvejuose, tenka savotiškai apeiti. Pavyzdžiui, Pakistano atstovas Jungtinėse Tautose Mohamed Ali panorėjo atvykti su savo dviem, pagal musulmanų tikybą teisėtomis žmonomis. Sunku buvo neduoti jo žmonoms įvažiuoti į JAV leidimą. Todėl buvo surasta išeitis: Pakistano diplomatas buvo paprašytas parinkti sau dvi gyvenamąsias vietas: vieną Washingtono, kitą New Yorke. Tuo būdu oficialiuose priėmimuose Washingtono jis galėjo pasirodyti su žmona, gyvenančia Washingtono, o Jungtinėse Tautose, su kita gyvenančia New Yorke.

Svarbiausias dalykas diplomatinuose santykiuose -- tai respektuoti kito krašto atstovą. Yra žinomas toks atsitikimas, kada Vokietijos atstovas turėjo susitikti su Japonijos atstovais. Jau atvažiavęs į pasimatymą su paprastu kasdieniniu kostiumu, jis pamatė smokinguotus japonus. Suradęs progą trumpam išvykti, vokiečiai nuvažiavo namo persirengti. Bet kai jis sugrįžo smokinguotas, jis rado japonus persirengusius į paprastus kasdieninius kostiumus. Nors jiems ir nepasiekė susiderinti, bet abi šalys parodė vienodą mandagumą.

Kol buvo sugalvotas ir išdirbtas etiketo protokolas, viešpatavo stipresniojo teisė. 1661 metais Londone Prancūzijos ir Ispanijos pasiuntiniai privažiavo karališkus rūmus tuo pačiu laiku. Nė vienas iš jų nenorėjo užleisti kitam pirmumo teiti. Tarp jų palydovų kilo ginkluotas susirėmimas. Ir to susirėmimo metu šeši buvo užmušti. Dėl to Prancūzijos karalius Liudvikas XIV vos nepaskelbė karo Ispanijai.

Diplomatinio protokolo kūrėjai yra garsūs Prancūzijos diplomatai ministeris Talleyrand, kuris 1815 metais pralaimėjusiai Prancūzijai išsaugojo garbingą vietą. Jis buvo pareiškęs, kad visi kraštai turi teisę reikalauti vienodo respekto. Ne jėga ar stipresnio teisė, bet mandagumas ir diplomato rangas garantuoja jam vietą tautų bendravime.

Šiandien diplomatiniam protokole viskas taip smulkiai aptarta, kad beveik neįmanoma konfliktai, bet vis dėlto pasitaiko ir nesklandumų. Pavyzdžiui, prieš Pirmąjį pasaulinį karą Italijoje vokiečių pasiuntinui buvo užmiršta palikti vietą greta Italijos karaliaus. Dėlto kilo

tarp Vokietijos ir Italijos konfliktas ir tai buvo viena iš priežasčių, kurios privedė prie to, kad Italija išstojo iš trijų valstybių: Vokietijos, Austro-Vengrijos ir Italijos paktą, o vėliau ji kovojo prieš eilę prieš savo buvusius sąjungininkus.

Štai ir kitas pavyzdys. Paryžiaus konferencijos metu miesto taryba, kviesdama konferencijos narius žiūrėti parodo, užmiršo kad konferencijos pirmininkai kasdieną keisdavosi, ir sovietų atstovui Molotovui, kuris tą dieną pirmininkavo, nepaskyrė garbės tribūnoje tinkamos vietos. Molotovas užsigavo ir, apleidęs garbingų svečių tribūną, išvažiavo nelaukdamas parodo.

Visokiems pasitaikantiems nesusipratimams išvengti, yra išgalvotos visokios privilegijos,

pav. Popiežiaus nuncijas yra visada diplomatų korpuso dekanas, arba Šveicarijoje aukščiausią rangą turi tik Prancūzijos atstovas.

Kiekvieno krašto protokolo šefas iš anksto studijuoja atvykstančio svečio įpročius, ir stengiasi jam suteikti visus jo namuose įprastus patogumus. Pavyzdžiui, jis žino, kad Graikų karalius Povilas mėgsta, būdamas jau pažamoje, išgerti prieš miegą vieną viską stikluoką, o dabar jau miręs Maroko karalius mėgdavo gerti migdolo pieno stiklinę. Virėjas taip pat neturi užmiršti, kokių būdu turi būti užmušta višta, kai ji gaminama musulmonams valgyti, ir kad indusai bus įžeisti jeigu jiems bus pasiūlyta valgyti veršiuoko ar jaučio mėsą.

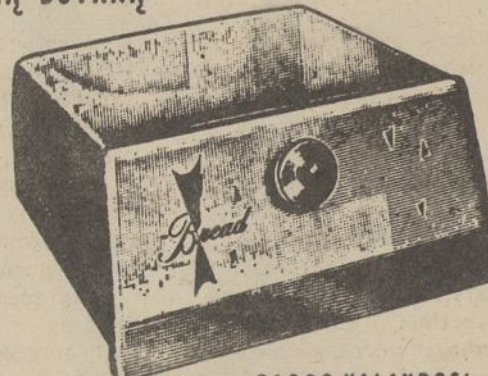
Geriausi sveikinimai ir linkėjimai visiems
mūsų draugams ir rėmėjams
**LOUISVILLE TITLE
INSURANCE CO.**

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave.,
N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable
Music" WJW Radio, Monday thru Friday,
7:05-7:30 P. M.

dovanos
* taupytojams *

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU
DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖN.
DUODAMOS
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokamo už
ilgalaikės
taupymą!

DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. v. p.p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

**DIDŽIAUSIA IR GRAŽIAUSIA LIETUVIŲ VASARVIETĖ
ATLANTO PAKRANTĖJE LAKE HOTEL**

SEVENTH & PARK AVENUES ASBURY PARK, N. J.
PProspect 4-7788

Gražūs kambariai, šviežias maistas, žemos kainos. Savaitgaliais muzikai vadovauja Algirdas Kačanauskas populiariame "Anchor Room". Barui -- Danielius Averka, raštinėje -- Vitalis Sirusas.

Savininkai KUBAIČIAI IR ŽEMAIČIAI

UŽSISAKYKITE TERROJE ŠIAS KNYGAS

RAPOLAS SKIPITIS: NEPRIKLAUSOMĄ LIETUVĄ STATANT: įspūdinga atsiminimų knyga iš mūsų laisvės kovų ir pirmųjų nepriklausomo gyvenimo žingsnių, vienas rimčiausių ir įdomiausių veikalų mūsų atsiminimų literatūroje. 440 psl., kieti viršeliai, kaina - \$5.00.

ANTANAS TULYS: TŪZŲ KLUBAS, rinktinių novelių knyga, vaizduojanti senosios mūsų tautiečių kartos kūrėjų ir gyvenimą Amerikoje, originali, pagaunanti įdomumu, meniškai stipri, drąsi žodžiu ir neatsitiktine tematika. 198 psl., kieti viršeliai, kaina - \$3.00.

ANGLŲ KALBOS GRAMATIKA, stambi apie 220 psl. knyga, rimtas ir metodingas vadovėlis lietuviams mokytis anglų kalbos ar tobulintis joje. Visi aptarimai lietuviškai, tikslus ir aiškus supažindinimas su kalbos dalimis, sintakse ir anglų kalbos savitumais, gausu pavyzdžių kartu su tų pavyzdžių vertimais į lietuvių kalbą. Kieti viršeliai, kaina - \$3.50.

TERRA
3333 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

IŠ KAIRĖS IR DEŠINĖS

APIE LABAI RIMTUS IR LINKSMUS GYVENIMO ĮVYKIUS

Redaguoja: TEISYBĖS MYLĖTOJŲ DRAUGJA

Nežinomieji lietuviai

Spausdindami įvairius "Skolininkų Žinytus" ar "Žinomųjų Pijokų Sąrašus", kažkodėl iki šiol mes esame užmiršę visą procesą tikrai svarbių tautiečių, kurie daug daugiau yra nusipelnę savo vardo įamžinimo.

Pirmiausia, pagal įžymumo laipsnį suklasifikuotuose sąrašuose mes šiandien pasigendame daugelio tų, kurie dar Nepriklausomybės laikais viską geriau už kitus žinojo, girdėjo, matė ir numatė, tikrai kitiems nieko nesakė. Juk tikrai jų santūrumo dėka visa lietuvių tauta iš anksto nepabėgo į užsienį, tad ir dabar dar grumiasi tėvynė dėl savo gimtosios žemės ir žodžio.

Su giliu liūdesiu mes pasigendame ir tų mūsų brolių ir sesių, kurie, gaudami algas ir stipendijas, kadaise mums rodė gyvą pavyzdį, kaip jaunam žmogui galima savo jėgomis prasiveržti į priekį ir dar daugiau gauti, o tremties kančiose visada mums švytėjo tokiu nepamėgdžiojamu kuklumu ir tyliu dvasios susikaupimu, jog tarytum durpinyčioje be mažiausio garso nuskeno. Mums regis, kad jų garbingas pavardės vis dėlto galėtume bent iš senų alų lapų surinkti, kur jos net per visas karų audras išliko, tikrai kaligrafiškai pasirašytos po kukliu žodeliu "gavau".

Na, o kodėl dar nepaminti tų pirmųjų ambasadoriai, ar tų genialių mokslininkų, kurie kadaise vidurnakčio tamsioje ir dar užsimerkę tik rodiklio piršto galu sugėdėdavo Balfo sandėlyje tiksliai atskirti juodą nabašniko švarką nuo apynaujo tamsiai mėlyno, sviestą nuo margarino ir amerikonišką "Camel" nuo niekam neverto arabiškojo "Abdui"? Argi jau jie šiandien neverti nė vieno "Žinomųjų Lietuvių" puslapio?

O kurgi dar anie neužmirštami rašytojai ir liaudies žurnalistai, kurie po savo kūriniams tepasirašydavo tikrai "Matęs", "Girdėjęs", "Užuodęs" ar "Netoli stovėjęs", arba tie profesionalai nenuilstami mūsų biografai, kurie, net nesiekdami garbės ir atlyginimo, ligi pat laivo išplaukimo vis teikdavo aliantams žinias apie mūsų nuopelnus? Juk, galbūt, tikrai jų vieno dėka mes štai jau dešimt metų atvirtę šildomės gaivinančiojo laisvės saulutėje, o mūsų konkurentai dar ir dabar nugeltę blėsta Europos ubagyno pavėsy.

Ak, visiems, visiems šitiems nedėkingų palikuonių užmirštiejiems ir laiko užpustytiems turėtume pastatyti paminklą, netgi didesnį, negu Laisvės Statula, kad dar ir mūsų vaikų vaikai iš tolo matytų jo akmeninėje rankoj augštai iškeltą aukso dolerėlį.

NEPAGRAŽINTA ISTORIJA

TEGUL MEILĖ LIETUVOS.

Malonu pastebėti, kad, mūsų visuomenei senstant, pastaruoju metu labai gausiai užderėjo atsiminimų literatūra. O atsiminimai yra ne tik paskutinis senatvės džiaugsmas, bet dar naudingi ir dėl to, kad, patogiausiai atsimenant didelius istorinius įvykius ir žmones, galima ir save padaryti istoriniu ir dideliu.

Sakysime, štai žuikis labai vaizdingai mums atsimena, kaip liūtas bėgo nuo medžiotojų, bet visai nutyli, kaip jis pats tuo metu iš baimės už krūmo pipirus barstė. Na, ir tokius atsiminimus skaitant, mums paaiškėja neabejotina tiesa, kad žuikis buvo paskutinis bailys, o žuikis pavyzdingas narsuolis ir išminčius. Gi jei panašių faktų kam pasisekė sukurti daugiau, tai šios rūšies atsiminimai jau yra vadinami nepagražinta istorija.

Mes manome, jog visi sutiksim, kad rimčiausias mūsų senepagražintos istorijos mokslo

atstovas yra dr. Pranas Ancevičius, nes jis ir tą terminą mūsų kalboje įpilietino. O šį kartą mūsų dėmesį ypač pririša jo paskutiniai spaudojasirodžiai: studija apie ura -- patriotizmą, kurioje nepagražintos istorijos įrodomos dar ir nepagražintu metodu.

Bene įdomiausia, kad gerb. daktaras, remdamasis žymiu anglų filosofu Bertrand Russell, Leonu Čereška, vokiečių karo filosofu von Clausewitz ir George Orwell veikalu "Animal Farm" mus įtikina, kad jo oponentas prof. M. Biržiška niekad nebuvo tikras socialdemokratas, nes kažkada ten nuėjęs į bažnyčią. Kad įrodymas būtų dar logiškesnis, tas pats autorius tame pat straipsny dar pridėdą, kad "ir giliai tikintis žmogus gali būti socialdemokratu, o netikintis -- didžiausiu reakcionierium". Taigi mes dabar jautvir-tai žinome, kad nieko nežinome.

IRVIS NEMARONIS

KURGI TA GROŽYBĖ ŠIANDIEN PASIDĖJO?

Kurgi ta grožybė šiandien pasidėjo, Kai lyg erškėtėliai, šakomi sukibę, Pakely lingavom nuo lietaus ir vėjo. Audroje užmiršę praeities puikybę;

Kai draugai suklaupę ant bendros rudinės, Tarsi vaidulutės ir žyniai barzdoti, Klausėm, kaip paukštelis, net susigraudinęs, Pro griausmus granatų bando mums giedoti;

Kai prie arimėlio auseles priglaudus, Mus plika galvelė kaip akmuo ilsėjos, Budo atminimai, ir šventi ir skaudūs, Virkavo dvaselė, širdyje dūsėjus;

Kai po ryšulėliais sąnariam palinkus, Vėl pirmyn skubėjo mūs mintis ir kojos, Ir siaube virpėjo uodega ir kinkos, Ak, ir sąžinė, neseniai miegojus?

Kurgi tas grumstelis, skvernuose įslūtas, Tas mirty prisiektas amžinai bučiuoti, Ar sutiks linksmybė, ar rūstis ir siūtas, Ar byrės grašeliai, dar nesuskaičiuoti?..

Ak, nebėr kelelio, nei takų pėduotų, Nei tos ašarėlės, kur dainoj byrėjus, Vien tik stiklužėlis, kad kakton suduotų, Ir tik arielkėlė, skruostuos pražydėjus...

Be to, dr. P. Ancevičius panašiu būdu dar pažadina ir mūsų mintį, kad prof. M. Biržiška beveik nebuvo ir tikras Nepriklausomybės Akto signataras, nes jis tikrai "kaip artimas lietuviškai socialdemokratijai" pasirašė kito suredaguotą deklaracijos tekstą. O toliau jau neverta nė kalbėti, nes pagal nepagražintą istoriją, prof. M. Biržiška niekad nebuvo, koks reikla, nedaręs, kaip reikla, ir jei ką daręs, tai ne taip, kaip reikla. Vadinasi, gerbiamas Mykolai, -- velniop!

Iš to veikalo mes dar sužinome ir tokią nepagražintą teisybę, kad prof. St. Žymantas buvo "dypukiškas" profesorius, pridurbęs neapskaičiuojamų blėdžių, kad Raila, Rastenai, Gaidžiūnas ir eilė kitų tikrai baisūs šungalviai ir kad 1941 m. Laikinąją Vyriausybę ir Ambrazevičių beveik reikėtų pakarti. Žinoma, dar ir Lietuvių Enciklopedija yra "neklaidingumo aureole apgaubtas ura - patriotiškas Šventasis Raštas", greičiausia, dėl to, kad raidė A redagavo prof. Vaclovas Biržiška, ir istorijų autorius to tikro socialdemokrato aprašytas baltame popiere baltu rašalu.

O kaip jau paprastai atsiminimus ir turi būti, dr. P. Ancevičius visoj nepagražintoje istorijoje yra gražus ir apie save taip išsitarą: "Didžiųjų savo pavarde... kaip lygiai didžiųjų ir savo praeities politinė veikla..." Kovoje jis visada buvęs riteriškas. Kai prof. M. Biržiška išspausdino be sutikimo vieną straipsnį, jis štai ką padaręs: "Mano atsakymas į tokį prof. M. Biržiškos pasielgimą buvo -- iš-

reikalavimas per įgaliotinį honoraro..." Vilniuje jam tekę ir su K. Stašiu "ir tai daug kartų labai smarkiai susikirsti..." Bet vėliau, blogesniais laikais, priėmęs iš jo 500 litų pašalpą, nors narsumo nenustojęs: "Kiek liečia mano nusistatymą, tai pav. asmeniškai labai stipriai kirtaus su daugeliu asmenų..."

Dr. P. Ancevičius, kaip pats pabrėžia, yra daug pasimokęs iš britų filosofo Bertrand Russell, ir tuo mes visai neabejojame. O šis žymusis pacifistas šiandien visai nepagražintai įvairiomis progom moko, kad geriau gyventi komunistinėje vergijoje, negu mirti kovoje už laisvę. Todėl ir šiam jo mokiniui dabar -- "...matosi ir Sovietinė Lietuva, kaip įvykęs istoriškas -- politinis faktorius".

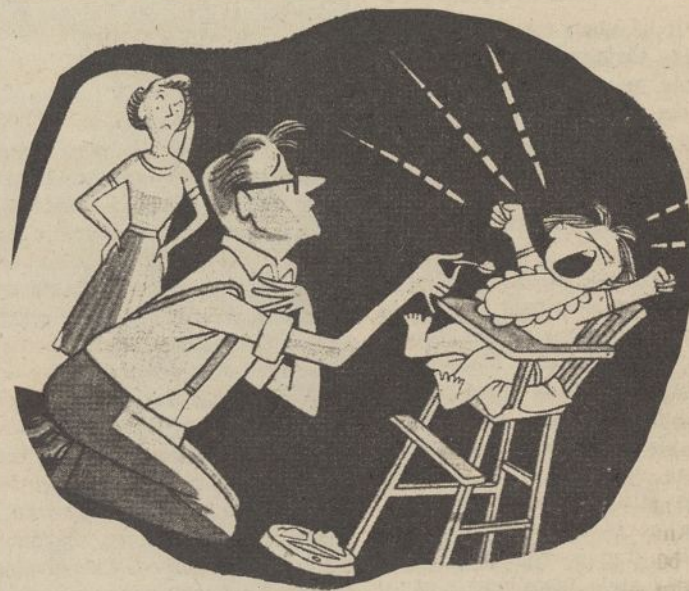
Todėl jam -- "...negalima neprieiti prie konstatavimo ir to jau minėto istoriško - politiško fakto, kad... sovietinė Lietuva liko kaip vienintelė politiška forma, skirta lietuvių tautos gyvenimui pokariniame laikotarpyje."

Nepagražintų istorijų autoriui mes telinkėtume ko greičiau toje "vienintelėje politiškoje formoje" įsiforminti ir savo permatomą vaiduokliu mūsų neklaidinti.

TIKRUOJU KELIU

Šiuo ekonominio atoslūgio metu ne vienas lietuvis bedarbis mus klausia, kurlink geriau nukreipti savo žingsnį: ar į nesveitiną žydėlio fabrikėlį, ar į savojo tautiečio tik prasikalantį bižnelį? Mums atrodo, kad tokių problemų kankinami bičiuliai

KOEGZISTENCINĖS ŠEIMOS VARGAI

TĖVAS: Jonuk mieliausias!.. Na, tik paragauk nors vieną šaukštelį!.. Duodu tau garbės žodį, kad šita košelė tikrai nėra piršta už tarybinius pinigus!

TARYBINĖJ LIETUVOJ PAGERBTI ŽYMAUSJIEJI LIETUVIAI

Nors mes čia ir labai stengiamės prisigaminti kiek tik galima daugiau garbės kalbėtojų, garbės dainuotojų, garbės gėrėjų ar garbės atpagiriotojų, bet tarybinė Lietuva šiuo atžvilgiu dar vistiek mus toli pralenkia. Kaip spauda praneša, garbės vardais ten buvo apdovanota vėl didžiulė grupė labiausiai pasižymėjusių

dabartinių lietuvių patriotų.

Lietuvos T. S. R. liaudies ar-tisto garbės vardą gavo mūsų tautietis Levas Ivanovas, nusipelnusio ar-tisto garbės vardą -- mūsų tautiečiai Michailas Abugovas, Josifas Dubravinas ir Šarlota Jakovleva, nusipelnusio meno veikėjo garbės vardą -- Rostislavas Andrejevas, nusipelnusio kultūros veikėjo garbės vardą -- Genrikas Zimanas ir nusipelnusio kultūros -- švietimo darbuotojo garbės vardą -- Janina Radščenko.

Nusipelnusių garbės mokytojų vardais buvo apdovanoti ilgus metus Lietuvą švietę ir auklėję brangiausi mūsų tautiečiai idealistai ir patriotai -- Nadežda Aleksandrovich, Marija Čestokovskaja, Genadijus Delgiado, Michailina Fedorovič, Tatjana Freiberg, Vera Goronskaja, Julija Kaliničenko, Antanina Kozlova, Zinaida Kutepova, Lidija Matvejeva, Eugenijus Mazina, Agnija Rebova, Jekaterina Romanova, Marija Roščenko, Genovefa Sivickaja, Stanislava Šuliakovskaja, Tamara Zacharenkova, Liudmila Cibulko ir eilė kitų.

Tai skaitant tiesiog širdis graudenas, kad taip anksti numirė pats didžiausias Lietuvos mokytojas ir auklėtojas, neužmirštamas mūsų tautietis Michail Nikolajevič Muravjov, kuris dabar būtų tikrai gavęs nusipelnusio mūsų tautos gimdytojo garbės vardą.

TARYBINIO SKYSTIMĖLIO PAVYZDYS

Jau gilioj senovėj arabai sakydavo, kad tobulą vergą geriausia galima pažinti iš to, kiek žemai jis sugeba nusilenkti savo ponui. Bet kai kurie mūsų tarybiniai rašytojai, atrodo, šiandien

(Nukeita į 6 psl.)

PIRMAS KARTAS MŪSŲ ISTORIJOJE!..

Kaip mūsų spauda rašo, -- "dr. J. K. Valiūnas su šeima išvyko vasaros atostogų į savo vilą Hyannisport, Cape Cod. Ten pat vasaros atostogų metu gyveno Vyr. Prokuroro Robert Kennedy šeima, ir tarp Valiūnų ir Kennedžių, ypač jų vaikų, išsivystė artima ir nuoširdi draugystė."

IŠ KAIRĖS IR DEŠINĖS ...

(Atkelta iš 5 psl.)

yra ir už anuos tobuluosius daug geriau išsitobulinę, nes, ligi pat žemės prisirię, kartais sugėba net savo liežuvį ponui po padu pakišti. Nagi štai tik pasikaitykime iš "Literatūros ir Meno" kad ir tokį E. Mieželaičio supersentimentalų maitalėlį:

"Žinia apie N. S. Chruščiovo programinį straipsnį literatūros ir meno klausimais mus pasiekė Baltijos pajūryje... Mes vaikščiojome gintarine mūsų pajūrio pakrante... Ir štai atėjo žinia. Nuo jūros dvelkė gaivus pavasariškas vėjas. Ir N. S. Chruščiovo šilti, nuoširdūs, paprasti ir giliai išmintingi žodžiai padvelkė į mus lyg gaivinantis kūnui ir sielai, suteikiantis naujų jėgų ir energijos žmogui malonus pavasarinis vėjas. Mūsų širdyse buvo tikra pavasariška šventė... Kada skaitai N. S. Chruščiovo straipsnį, jauti, kaip kiekvienas jo žodis alsuoja didinga mūsų dabartimi ir didelės ateities statybos patosu... Kaip malonu, kad į veidą mums padvelkė gaivus pavasariškas vėjas! Visas kūnas ir siela atsigauja, prisipildo naujų jėgų, ryžto, tikėjimo didele mūsų literatūros ateitimi..."

Ačiū, mielas drauge! Tokio sacharininio skystimėlio vakarų pasaulį dar niekad ir niekur nebuvome ragavę.

LYGYBĖ, BROLYBĖ IR KUKLYBĖ

Bostono Lituanistikos mokykla, viena didžiausių Amerikoje, nenorėdama sukelti kitų kolonijų pavydo, šiemet mokslo metus užbaigė visai tyliai, net ir spaudoj garsiau nepamėnėdama. Mokinių pažangumas įvertintas taip pat tyliai, vienodai ir gerai, nes pagaliau suprasta sena pedagoginė tiesa, kad gabesnieji ir darbštesnieji visada sudaro labai neigiamą įspūdį tinginiams.

NEREIKŠMINGAS ĮVYKIS

Nors šiemet šukako 20 metų nuo 1941 metų sukilimo, bet daugely mūsų kolonijų šis įvykis buvo visai neprisimintas, nes jis, šiandieninėmis akimis žiūrint, dar nėra pakankamai reikšmingas. Mat, 1941 metų sukilime žuvo tik 2000 partizanų dėl tėvynės, kai tuo tarpu laisvėje laimingai ir turtingai įsikūrė net 20,000 garsiakalbaisių tautiečių be tėvynės. Žinoma, šis džiaugsmingas įvykis daugeliui yra reikšmingesnis, ir ateity jis bus tikrai iškilmingai paminėtas.

ARGI TAI GALI BŪTI TEISYBĖ?

Kaip kun. Ant. Sabaliauskas spaudoje praneša, šiemet -- "Cedar Lake, Ind., pas tėvus saleziečius nebus atskiros lietuviškos vasaros stovyklos lietuviškam jaunimui ir jokių lietuviškų piknikų, nes toji vietovė jau prieš kelis metus buvo pavesta kitataučiams, o lietuviai saleziečiai vieni kitur iškelti, kiti dar tuo tarpu čia laikinai prisiglaudę taltininkauja."

Aš norėčiau tikėti, kad visa ta žinia yra tik laikraščio prasmaymas, nesgi negalėjo taip paprastai pražūti mano pinigų, čiai, paaukoti lietuviškam reikalui.

I.Z.D.

NEMALONI KALBA!

Dabar, kai jau įsisavinome pakenčiamai apvalų turtelį, tiksliai susiskaičiavom savo išlaidas ir pajamas, kai, nesant didesnių pavojų, net ir tas pamaldumas ne taip jau būtina reikalingas, staiga visai ne laiku ima ir išlenda "Drauge" Juozas Vaičieliūnas ir pradeda kalbėti visai nemalonus dalykus. Nagi, esą, Augsburgas pastatytas mūsų kryžius jau suskilęs ir pajūdedes. Pilka tvorelė supleišėjusi, stulpelis perskilęs. Girdi, -- "kadaisė neturtingi Augsburgio lietuviai pajėgė tą kryžių pastatyti, o praturtėję tie patys lietuviai nepajėgia jo nors kas penkmetis perdažyti."

Argi negalima buvo tą reikalą nutylėti bent tol, kol surinksime užsibrėžtą milijoną?

EVA TAMULĖNAS, Racine, Wis., Lawrence College muzikos konservatorijos bakalaureatė, ši pavasarį baigusi su specialia dovana dainavimo klasę. Jaunoji dainininkė rugpjūčio 25 išvyksta į Vieną testą dainavimo studijų garsioje Muzikos Akademijoje. Gimusi Estijoje ir estų kilmės, kalba, skaito ir rašo lietuviškai ir mielai dalyvauja lietuvių pasirodymuose.

VASAROJAM IR BENDRAUJAM

Kartoju žodžius, kurie buvo pasakyti: vasara yra tas metas, kada noksta vyšnios, kriaušės ir obuoliai, kada gelsta linų stiebeliai ir auksu apsižeria kviečių laukai.

Vasara taip pat yra tas metas, kada mūsų veidai ir kitos kūno dalys keičia savo spalvą, kada maudomės dideliuos vandenyuose ir saulėje, kada, anot Dr. St. Biežio, susikraunam nemėgiamas atsargas vitamino D. Vasara yra mums duota, kad mes pasinaudotumėm visom jos gėrybėm.

Tačiau tuščia ir nyki būtų vasara, jeigu jos platybės neskamintų mūsų balsai, jeigu mes, kaip skrudžiai, lindėtumėm savo urvuose, nebėgtumėm į saulę ir neieškotumėm tarpusavio bendravimo. Socialinis bendravimas yra didelė žmonių dorybė. Ypačiai mūsų, lietuvių, kurie gyvenam ir moderniais laikais nelengvai aprėpiamuose Amerikos plotuose.

Cape Cod, rytinę Massachusetts valstybės salą, lietuviai jau yra pamėgę. Nors būrius tautiečių šiemet yra patraukusi Dainų šventė Chicagoje, nors gal nemėgė mūsų bendruomenės dalį yra palietęs nedarbas, bet ir šiemet lietuvių vasarotojų čia nestinga. Tiesa, jų nėra tiek daug, kiek galėtų būti, kai čia turime tokias puikias lietuvių išlaikomas vasarvietes, bet nebus didelis dyvas, jei ir šiemet šioj Atlanto pakrantėj daug kur išgirs lietuvių kalbą ir pamatys savo tautiečių veidus.

Gražios iniciatyvos ėmėsi Osterville Manor savininkas J. Kapočius, bandydamas atostogų

šeštadieniais pasikviesti į savo vasarvietės jaukias sales visus plačioj apylinkėj vasarojančius lietuvius. Tokiuose pobūviuose stengiamasi sudaryti jauki lietuviška nuotaika, čia visai netikėtai susitinka seni draugai ir pažįstami, čia užsimezga naujos tautiečių pažintys. Taigi vasarą gali atsijauninti ne tik kūnas, bet ir dvasia. Ir, visai nederedant tenka pasakyti, kad J. Kapočius tokių pobūvių neapkraina sunkiom kainom. Atrodo, kad jam rūpi, jog mes ne tik vasarotumėm, bet ir tarpusavė bendrautumėm.

Liepos 8 d. Ostervillės dvare buvo surengtas vėžių lukštenimo vakaras. Iš Audronės, Nidos ir Bangos, įjungiant Kapočių svečius, susirinko apie šimtas gražiai saulėj įdegusių lietuvių. Matėsi lietuviškų veidų iš Washingtono D.C. (Petrucių), iš Chicago (prof. dr. P. Jonikas), iš Bostono (F. Kirša, dail. Vizgirda su žmona, J. Adomonis, dr. Jansonas, inž. J. Kuncaitis su žmona ir kt.) iš New Yorko (kun. dr. St. Valiūšaitis, inž. Ant. Novickis, J. Rūtenis su žmona ir kt.), svečiai iš Kanados ir poetas Bern. Brazdžionis net iš tolimo Los Angeles.

Norėdami p. Kapočiaus iniciatyvą paremti, vakarą savo kūrybos skaitymu pavairino poetas Bern. Brazdžionis ir poetas Ant. Gustaitis. Savo komentarus jungė ir programai vadovavo St. Santvaras. Bern. Brazdžionis, su jam būdina išraiška, paskaitė eilėraščių ciklą Kalifornijos temom. Ta proga jis davė ryškių Pacifiko pakrantės vaizdų, tokių eg-

ADELAIDES LIETUVIŲ TAUTINIŲ ŠOKIU GRUPĖ

Lietuvių Namai šeštadieniais yra perpildyti gražaus lietuviško jaunimo. Sporto aikštėje visada sportininkai, kambariuose lietuviškai mokosi gausūs būrys jauniklių, o jiems išsiskirsčius, čia susirenka Bronės Lapšienės vadovaujami jaunieji tautinių šokių šokėjai. Tai gražus, kultūringas lietuviškas jaunimas, universiteto ir aukštesniųjų mokyklų studentai. Jie yra joje išauję, jų pamėgę ir su entuziazmu juose dirba. Daugelis jų jau eilę metų čia šoka, o keturios šokėjos net po aštuonis metus grupei priklauso.

Tautinių šokių grupė yra viena anksčiausiai įsikūrusi Adelaidėje. Dar 1949 m., ruošiant pirmą viešą Vasario 16-tos minėjimą, V. Ratkevičius sutelkė mėgėjų grupę ir labai sėkmingai pasirodė ir prasiskynė kelią į plačius australų visuomenės sluoksnius. Mūsų šokėjų nuotraukos ir tų šokių aprašymai tilpo vietos laikraščiuose ir buvo demonstruojami kino kronikose. Tautinių rūbų spalvingumas ir raštai kėlė pasigėrėjimą įvairiose parodose. Per eilę metų grupei vadovavo V. Ratkevičius, B. Bačinskas, a.a. J. Naujalis, Grėbliūnienė, G. Vitkūnienė, o prieš 7 metus jį perėmė Bronė Lapšienė.

Per 12-ką metų grupėje dalyvavo kelios dešimtys lietuviško jaunimo. Dabar grupei priklauso šios šokėjos: D. Brazauskaitė, L. Kučinskaitė, A. Mikūžytė, B. Mikūžytė, I. Pečiulytė, L. Radzevičiūtė, M. Šiukšterytė ir V. Vasiliauskaitė; šokėjai: A. Bernaitis, R. Daugalis, R. Dundas, J. Morkūnas, J. Pareigis, E. Pocius, R. Rudzinskis, V. Straukas ir A. Zamoiskis. Nuolatinio akordeonisto grupę neturi, bet pasirodymuose jai talpinka: J. Giniotis, A. Grigonis ir A. Ružinskas. Akordeoną padovanojo apylinkės valdyba ir Kultūros Fondas.

Grupė repetuoja šeštadieniais Lietuvių Namuose. Paskutiniiais metais grupė turėjo šiuos žymesnius pasirodymus: koncertas per televiziją, Refugee Appeal koncertas Tivolio teatre, šokiai Adelaidės Meno Festivalyje, koncertas su mūsų choru Kadinoje, labdarybės koncertas Woodville

zotiškų ir nepaprastų šiaurės žmogui, bet visi jie buvo tikrai dailūs įvada į skaitomo eilėraščių temą. Bern. Brazdžionis ilgesnį laiką gyveno Bostone, po Dainų šventės čia atvykęs savo bičiulių aplankyti. Jo pasirodymą vasarotojos ir vasarotojai sutiko nuoširdžiais ir ilgais plojimais. Eilėraščius Bern. Brazdžionis skaitė iš Aidų premijuotos poezijos knygos Vidudienio Sodai, kuri yra dar visai jaunas svečias mūsų knygų šeimoje. Ir, kaip daug sykių buvo su jo darbais, didelė vertybė mūsų bibliotekoj.

Ant. Gustaitis su aktorišku įgudimu ir išraiška paskaitė keletą šmaikščių savo mintim ir perliukų savo forma satyrų ir humoristinių eilėraščių. Jeigu satyros ryškė mums dabar yra reikalinga, tai Ant. Gustaičio kūriniai puikiai skambėjo ir vasaros nuotaikose.

Taigi, vasarojam ir bendraujam. Tegu gera sėkla duoda gaušų derlių.

St. S.

Spastic Childrens Home, neskaitant pasirodymų lietuviškuose parengimuose. Balandžio mėn. pabaigoj grupė kartu su "Lituanian" choru pakviesta koncertui į Renmarką, o vėliau vyko į Kadiną. Grupė gauna daug pavietimų šokti įvairiuose australų parengimuose, bet laiko stoka verčia nuo daugelio jų atsisakyti.

Lietuviai tautinių šokių pasirodymus priima su sentimentu, prisiminimais ir pasididžiumu, kad lietuviškas jaunimas neliko svetimas tautiniam liaudies menui ir spalvingiems rūbams. Australams mūsų tautiniai šokiai yra kažkas naujo, nematyto nei išpildyme nei tematykoj. Kartais, kaip pav., TV pranešėja, išreiškia ir tam tikrą pavydą, kad maža tauta yra tokia turtinga kultūroj, kuo negali pasigirti patys australai.

Grupė savo repertuare šiaudien turi: Žiogelius, Sukčių, Mikitą, Kubilą, Kepurinę, Biezdingelę, Mikitienę, Malūną, Jonkeį. Ruošiami dar du nauji šokiai: Žilvita ir Audėjėlė. Tai gana didelis repertuaras, su kuriuo grupė galėtų suruošti ir savo

atskirą koncertą. Visus šiuos šokius pastatė B. Lapšienė.

B. Lapšienė buvo fizinio auklėjimo mokytoja Klaipėdos gimnazijoje ir Pedagoginiam Institute, kur dėstė tautinius šokius ir vadovavo studentų pasirodymams. Vokietijoje dirbo su lietuvių pradžios mokyklos mokiniais, o atvykus Adelaidėn, mokytojav savaitgalio mokykloje ir paskutinius 7 m. pašventė tautiniams šokiams, pavyzdinčiai išugdė ir suderino visą tautinių šokių grupę.

Paraginkit savo pažiūstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

HOUSES WEAR OUT!

REPAIR OR IMPROVE YOURS WITH A CLEVELAND TRUST LOAN

The Cleveland Trust Company

70 CONVENIENT, HELPFUL BANKS

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas

1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

Jūros mėgėjus atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO. ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMY.

Čia ažuolais apsupto vasarnamio erdviuose kambariuose su privačiais dušais ir kitais patogumais už neaukštą kainą, ramiai pailsėsite.

Tik per keletą minučių pėsčiom pasiekiamas vandenynas — paplūdimys; taip pat kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis ir šaldytuvais. Maudymosi mokestis apmokamas savininkų. Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS,
515 4th Ave., Asbury Park, N. J.
Telef. PR 6-9783.

TAI BUVO PRIEŠ DVYLIKA METŲ... Jauni ir pilni energijos clevelandiečiai atgaivino lietuvių radijo programą, kurios pirmasis programos redaktorius buvo Balys Auginas, muzikos redaktorius Alfonsas Mikulskis, programos vedėjas Jaunutis Nasvytis ir reikalų vedėjas Kęstutis Šukys. 1949 m. rugsėjo 8 d. jų atgaivintoji Tėvynės Garsų radijo programa kurį laiką tęsė Clevelande veikusias ir Vaizbos Buto išlaikomos lietuviškos radijo programos darbą. Per tuos 12 metų 635 gimtojo žodžio ir lietuviškos muzikos transliacijos įrėžė prisimintą vagą Clevelando lietuvių kultūriname gyvenime. Šį šeštadienį, liepos 15 d., Lake Shore Country Club salėje Tėvynės Garsų radijas prisimins savo dvylikos metų darbo sukurtą vakarą - koncertu, kuriame programą atliks vienas iškilniausių Chicago lietuvių operos solistų Jonas Vaznelis. Visi radijo klausytojai ir bičiuliai kviečiami gausiai vakare dalyvauti. Nuotraukoje prie stalo sėdi: Jaunutis Nasvytis ir Kęstutis Šukys. Stovi: Balys Auginas ir Alfonsas Mikulskis. Šiuo metu radijo programai vadovauja Juozas Stempužis.

CLEVELANDE ir apylinkėse

PAVERGTŲ TAUTŲ SAVAITĖS MINĖJIMAS

Pavergtųjų tautų savaitė Clevelande minima liepos 16 d. Ją rengia sudarytas specialus komitetas.

Minėjimo eiga: liepos 16 d. 3 val., po pietų Šv. Jono Katedroje iškilmingos pamaldos. Tuoj po pamaldų visi rikuoja į eiles Superior gatvėje prie 9-os gatvės, iš kur einama Superior gat. į Public sq., į Molių aikštę, kur įvyks iškilmingas minėjimas. Pagrindinę kalbą pasakys, kongresmanas Michael A. Feighan. Bus patiekta priimti rezoliucija, kurie bus pasiūsta Amerikos prezidentui ir vyr. atstovams.

RAMOVĖNŲ SUSIRINKIMAS

Liepos 16 d. 11:30 val. (sekundienį, tuoj po pamaldų) Šv. Jurgio liet. parapijos salėje šaukiamas L. V. S. Ramovės Clevelando skyriaus visuot. susirinkimas. Darbotvarkėje: Skyriaus metinio veiklos plano peržiūrėjimas. Kariui paremti gegužinės rengimas ir kt. Maloniai prašome visus skyriaus narius atsilankyti ir nesivėlinėti.

SOFIJA SMETONIENĖ

ateinančią savaitę išvažiuoja atostogauti į Rutos vilą prie Pymatuning ežero. Ten atostogavo ir praėjusią vasarą džiaugdamasi rūpestinga p. Nagevičienės ir p. Natkevičienės globa.

SEKMADIENIS GAMTOJE

Atsirado daug norinčių dalyvauti SLA 136 Kuopos gegužinėje liepos 16 d., bet mieliai kviečiami visi, norintieji ramaus ir nuotaikingo poilsio: suaugę, jaunimas ir vaikai. Numatoma daug saulės, daug pavėsio, upeilis, muzika, šokiai ir paslaugūs bufetas. Važiuoti 84 keliu iki Painsville,

pasukti tuo pačiu keliu į dešinę ir šiaupus Grand upelio tilto įvažiuoti ties nurodyta kairėje pusėje vieta.

Vaikams ir jaunimui lėjimas neapmokamas suaugusiems (nuo 18 m. amžiaus) -- 1 doleris. Pradžiai 1 val. pp.

ROMAS BRIČKUS

Dirvos paslaugus bendradarbis iš Bostono, vykdamas iš Dainų šventės ir skautų stovyklos, buvo sustojęs Clevelande ir bendradarbiavimo reikalais tarėsi su red. B. Gaidžiūnu.

MOTERŲ RATELIO SUSIRINKIMAS

Įvyko liepos 9 d. Helen Schneider-Baltrukonytės namuose. Susirinkime dalyvavo ir Julija Rasitenienė iš Baltimorės. Susirinkime pasitarta veiklos reikalais. Visi svečiai skaniai pavaišinti, padainuota lietuviškų dainų.

PABALTIEČIŲ SPORTINĖS ŽAIDYNĖS

Įvyksta liepos 22 - 23 d. Clevelande. Žaidynių atidarymas įvyksta liepos 22 d. šeštadienį, 2:00 val., po pietų Patrick Henry High School stadione, prie E. 123 St.

Žaidynių priėmimo vakaras įvyks ne Slovenian Auditorium, bet Šv. Jurgio parapijos salėje taip pat šeštadienį, 8 val. vakaro.

DUOKIT PASIŪLYMĄ

Parduodama 6 kamb. namas ir maisto prekyba. Savininkas sutinką finansuoti. Graži šiaurės vakarų vietovė.

A. G. KAZEN REALTY
IV 1 - 8452

PARDUODAMI DU NAMAI

Naujos parapijos rajone parduodami 2 atskiri namai ant vieno sklypo, išeinantieji į atskiras gatves.

Telrautis: Telef. KE 1-7379

GERI PIRKINIAI NAUJ. PARAPIJOS RAJONE

Dviejų šeimų prie Naujosios Parapijos. Labai didelis sklypas. Prašo tik \$21,000.

Naujas plytinis. 3 miegamieji. Viskas ant vieno aukšto.

3 miegamųjų vienos šeimos du mediniai namai. Už vieną prašo \$17,000, gi už kitą \$ 19,000.

Jei kas nori pasistatyti dviejų šeimų namą, turime gerą sklypą.

Parduodama krautuvė East 185 gatvė.

Norintieji pirkti ar parduoti prašom skambinti

EAST SHORE REALTY

Juozas Mikonis-Realtor.
780 E. 185 St. IV 1-6900
Namų telef. MU 1-2154

IŠNUOMOJAMAS BUTAS

5 dideli kambariai. Žemai. Su baldais arba be baldų. \$ 60, mėn. 1388 E. 66 St. Telef. HE 1-7763. (82)

PARDUODAMI NAMAI

Neff Rd. -- 185 St. du namai ant vieno sklypo; sau gyventi ir išnuomoti. Priekinis iš 6 km.; moderniška virtuvė. Užpakalinis iš 4 km., šio namo dabartinė nuoma -- \$100 mėn. Gaso krosnys. Gražas. Didelis sklypas, ap-

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandeniui ir pečiais šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

KANADOJE RUOŠIASI LIETUVIŲ DIENAI

Liepos 6 d. Montrealyje, kur šiais metais įvyks aštuntoji Kanados lietuvių diena, posėdžiavo šventei rengti komitetas ir kviesiti visų lietuviškų organizacijų atstovai. Pirmininkavo šventei ruošti komiteto pirmininkas Jonas Lukoševičius.

Iš pranešimų paaiškėjo, kad šventei pasamdytos trys salės. Tai slovakių salės, esančios 7220 Huchison St. Jos galės sutalpinti apie 3000 asmenų. Dvi salės taikomos specialiai jaunimui, trečia -- visiems. Čia vyks šeštadienio, rugsėjo 2 dienos vakaro balius -- subvimas ir tt. Tam vakarui aptarnauti bus pasamdyti du orkestrai. Bus ir subvimo programa, kuri ruošiamą.

Pamaldos katalikams bus bendros. Jos įvyks Verduno Auditorijoje, 4110 LaSalle Blvd. Pamaldas laikys vysk. V. Brizgys. Iškilmingose pamaldose dalyvaus Montrealio kardinolas Paul Emil Leger ir pasakys pamokslą. Abiejų Montrealio lietuvių parapijų lietuviai ir visi svečiai, atvykusieji į L. D-ną, dalyvauja pamaldose bendrai. Evangelikai pamaldas turės Jeanne Mance evangelikų bažnyčioje.

Aktas ir koncertas įvyks verduno auditorijoje, toje pačioje, kurioje vyks pamaldos. Pamaldoms ir koncertui Auditorija Verduno savivaldybės specialiai atremontuota ir išgrąžinta. Auditorija talpina apie 5,000 as-

menų ir yra amfiteatro pobūdžio.

Koncertą išpildys operos solistai: St. Baranauskas -- Baras su St. Gailevičium ir Elzbieta Kardalienė su K. Smilgevičium. Tai sudarys vieną koncerto dalį. O kitą dalį sudarys tautiniai šokiai, kuriuose dalyvaus Montrealio, Hamiltono, Toronto ir Rochesterio šokėjų grupės. Šokiams vadovauja Juozas Piečaitis. Šokių bus bendrų ir atskirai ansamblių išpildymų. Lietuvišką orkestrą (skudučių, rangų, lūmzdelių, trimčių ir tt.) organizuoja Zigmąs Lapinas.

Akto metu bus atlikti formaliai, bet kalbos bus suvestos iki pusės valandos. Bus ir kitos pramogos. Šeštadienį vyks sportas. Jo vieta ir programa bus paskelbta skyriumi. Sporto vadovu yra A. Mylė.

Dailės paroda organizuoja dai-

lininkas Juozas Akstinas. Paroda numatyta NPM vienuolyno salėje, prie Aušros Vartų bažnyčios. Tikimasi, kad parodoje dalyvaus visi Montrealyje gyvenę lietuviai dailininkai; jų čia yra apie 10.

Be to, yra projektuojama eisena per miestą. Eisena numatoma iš Aušros Vartų salės į Auditoriją.

Svarstant dienotvarkės punktus, iškilio dar eilė klausimų bei ruošos detalių. Dr. V. Pavilanis perskaitė kviečių tekstus Kanados min. pirm. J. Diefenbakeriui, Kvebeko prov. pirmininkui J. Lesage, miestų majorams. Aptartas ir 8 lietuvių dienos metraščių klausimas.

Kanados ir JAV lietuvių kviečiami rugsėjo 2 - 4 dienomis, apsilankyti didžiausiame Kanados mieste -- Montrealyje ir dalyvauti Lietuvių dienoje.

DOLERIAI IR CENTAI

KĘSTUTIS GAIDŽIŪNAS

Vasaros atostogų keliautojų malonumai ir užgaidos

Statistiniai duomenys sako, kad devyni iš dešimties amerikiečių šiais metais automobiliais vyks atostogauti. Du trečdaliai iš jų vyks iki Darbo dienos savaitgalio. Vidutinė kelionė bus 2150 mylių ir keliautojai aplankys daugiau negu vieną vasaros jomo vietą.

Bet kelionių statistika lieka statistika - sausa ir neįdomi. Pats įdomumas prasideda, kada atostogininkai pradeda ruoštis į kelionę. Iš paviršiaus atrodo linksni, patenkinti ir normalūs keliautojai, perskaičius jų pagėdavimus įvairiems kelionių biurams, nuomonę smarkiai pasikeičia...

Štai visa eilė šiais metais gautų paklausimų ir pagėdavimų vieno kelionių biuro - American Oil Co. Travel Dept.

Viena moteriškė, rašydama iš Indianos, sako: "Kadangi aš keliausiu per kalnuotas vietas, prašau nustatyti man kelionę šoninėje kelio linijoje".

Vyrukas iš Tennessee parašė apie norimą pamatyti vietovę ir prašė surasti motelius, kurie priima ir ožkas...

Neabejotinai pasitikinti moteriškė iš Pensilvanijos parašė tik dvi eilutes atsiųstam atviruke: "Kur važiuoti? Suplanuokite pagal savo nuomonę".

The Automobile Association of America praneša, kad neseniai viena moteriškė užėjo į jų vieną Kentucky raštinę ir pasiskundė, kad jai buvo išplanuotas keltas į New Yorką, bet nebuvo nurodyta, kaip grįžti atgal į Kentucky!

Vienas džentelmenas New York'e, su 1895 m. Indėnų Teritorijos žemėlapiu, paklausė trumpiausio kelio į Pamestąjį Miestą (Lost City) Nevada. Bet tai jau seniai nebegyvenamas ir tikrai per pasakutinius 66 metus visai dingęs miestas.

Kita alyvos bendrovė (Shell), gavo visą eilę piktų laiškų iš rytinių valstijų gyventojų norinčių žinoti, kodėl tautiniai parkai buvo sukurti nuo jų tokiam dideliame tolyje.

Vienas didelis kelionių biuras, kurių šūkis yra "Kai keliaujate - mūsų paklauskite", dažnai gauna tokius paklausimus: "Mes norime vykti grybauti; kur yra geriausi grybai?" Arba: "Gal galėtumėt sudaryti kelionės planus nuo Cincinnati į Los Angeles tokiais keliais kuriuose nėra buvę žmogžudysčių?"

Taip pat daugeliui kelionių planai yra populiariūs tokie, kurie eina per vietas, kur legalizuota naminė degtinė, kur yra vien mergaičių kolegijos. Arba ir per tokias vietas, kur yra daugiau vyrų, negu moterų.

Trumpo laiko atostogininkai taip pat naudojami kelionių biurų patarnavimais. Vienas vyras iš Oklahomos parašė vienam biurui išaiškindamas, kad jis turi tik tris laisvas dienas, todėl norėtų gauti tris skirtingus iš miesto, ir atgal į miestą planus. Tie planai turi būti tokie, kad jį grąžintų nepavėlavus karvių melžti...

Ir viena Cedar Rapids moteriškė parašė pranešdama, kad jos giminės atvažiuoja iš South Dakota. Tame laiške ji klausė, kiek laiko kelionė turėtų užtrukti. Mat, ji norinti pietus laiku pagaminti...

Amerikos moteliai turėjo \$3,-400,000,000 apyvartos 1960 metais. Tai yra virš \$620,000,000 padidėjimas lyginant su 1959 metų apyvarta. Taip praneša naujasis Tourist Court Journal numeris.

Vidutinę dieną, 1960 metais, virš 2,200,000 žmonių sustojo moteliuose. Tai yra 5% padidėjimas su 1959 metais. Vidutinio kambario kaina buvo \$7.89.

Mažesnieji moteliai uždirbo daugiau, negu didieji, liuksusiniai sustojimo moteliai. Moteliai turėjo \$1,265,510,000 investuota kapitalo į žemę, \$5,749,-090,260 į pastatus ir \$1,795,-925,500 į įvairius įrengimus.

Apie 93% motelių uždarbio yra iš kambarių nuomos. Restoranų patarnavimas, automobilijų priežiūra ir įvairūs automatai, sudaro likusius 7% turėto uždarbio.

1961 m. Cadillac "Fleetwood" modelis, parduodamas, už \$16,000.00 ir pasaulyje skaitomas "automobilijų automobiliu"... Kanadoje turėjo pavirsti į paprastą sunkvežimį!

Pagal Ontario provincijos įstatymą, automobilijų plotis negali būti didesnis virš 80 colių. Automobilai, platesni kaip 80 colių, turi būti įrengti su specialiomis geltonomis ir žaliomis sunkvežiminių žviesom ir lemputėmis.

1961 m. Cadillac "Fleetwood" modelis yra 80,75 colių pločio... Taigi trims ketvirčiais colio perplatus!

Ir kadangi nesilaikantiesiems šio įstatymo pabaudos yra iki \$300, tai Kanados milijonierių juodi limuzinai jau mirga geltonomis ir žaliomis sunkvežiminių žviesom...

VISAIS APDRAUDOS REIKALAI,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovą

PAULINA

MOZURAITIS-BENNETT

HI 2-4450

642 Meadow Lane Dr.

Cleveland 24

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licenzijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

DEPOSITS MADE BY JULY 20 EARN INTEREST FROM JULY 1

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

DIRVA

Nr. 80

1961 m. liepos 14 d.

KAS IR KUR?

TRYS JAUNUOLIAI BAIGĖ MOKSLUS

Iš mažos Stamfordo lietuvių kolonijos trys jos gyvenime dalyvaujantys jaunuoliai šiais metais baigė mokyklą.

A. Cibulskas

Algirdas S. CIBULSKAS šį pavasarį baigė chemijos mokslus Holy Cross Kolegijoje, Worcester, Mass., gaudamas B.S. laipsnį. Ta pati Kolegija, kaip pavyzdinčiai baigusiam, jam paskyrė stipendiją kitais metais tęsti studijas magistro laipsniui įgyti. Algirdas yra senųjų ateivių Simono ir Antuanetes Cibulskų sūnus, kalba lietuviškai ir dalyvauja lietuviškame gyvenime. Yra pradėjęs dirbti Stamford Chemical Co., kur numato grįžti įsigijęs magistro laipsnį.

L. Bražėnaitė

Lyvija BRAŽĖNAITĖ šiais metais baigė Stamford High School 5% geriausių pažymiais baigusiujų grupėje. Taipogi laimėjo dvi iš dvidešimties dovanų skirtų 647 asmenų klasei: vieną už Amerikos istoriją ir kitą už vaidybą. Lyvija pateko į finalistus National Merit Scholarship varžybose gaudama atitinkamą atžymėjimą ir stipendiją pasiūlymą iš Bostono Universiteto ir Barnard Kolegijos New Yorke. Ji pasirinko Barnard Kolegiją, kur studijuos politinius mokslus. Lyvija ir naujų ateivių Viliaus ir Edos Bražėnų duklė.

R.J. Stadalninkas

Connecticuto Universitetas, Storrs, Conn. šį pavasarį suteikė diplomą Raimondui ("Ro-

* JUOZAS BAČIŪNAS "Resort Management" žurnale pastoviai veda savo skyrių "Bachunas". Tas skyrius eina jau kelintą kartą. Birželio mėn. numerio tame žurnale buvo atspausdinta ir kitas J. Bačiūno straipsnis, duodęs idėjų žinių iš 42 metų praktikos laikant vasarvietes ir įsigijant vasarotojų dėkingumą už gerą maistą, atostogų laisvę ir kasdienines pramogas.

* MUZ. VYTAUTUI MARIJOŠIUI, dabar dirbančiam Hartfordo Muzikos Kolegijoje, liepos 10 d. suėjo 50 metų amžiaus.

* SANTARIČIŲ suvažiavimas įvyks Tabor Farm (J. Bačiūno) vasarvietėje rugsėjo 8 - 10 dienomis. Suvažiavimo metu bus plati ir meninė programa. Bus pastatyta K. Ostrausko scenos veikalas "Pypkė". Ant. Škėma kalbės apie išeivijos teatro problemą.

* MŪSŲ JAUNIEJI ŠACHMATININKAI kviečiami ir raginami dalyvauti Amerikos jaunių pirmenybėse (US Junior Championship), kurios įvyks liepos 31 - rugpjūčio 5 d., 1961, Dayton, Ohio.

Daytono lietuviai žada priimti ir pagloboti mūsų būsimas žvaigždes laike tų pirmenybių. Šį reikalą tvarko Vincentas Žukaitis, kuris yra drauge pirmenybių rengimo komitete. Jo adresas: 4765 Gary Dr., Dayton 24, Ohio. Tel. BE 3-1219. Kas apsisprendęs važiuoti į pirmenybes, prašomas tuojau susirūšinti su V. Žukaičiu, paminėtu adresu.

Pirmenybėse galės dalyvauti visi jaunuoliai, kuriems iki liepos 31 d. nesuėję 21 metai. Rengia USCF ir Dayton Chess Club. Nėra mokesčio už dalyvavimą. Taigi, mūsų jaunuoliams pagrindinė išlaida būtų pati kelionė. Čia turėtų paremti Lietuvos sporto klubai, pilnai ar dalinai. Pirmenybės bus 9 ratų. Pirmasis ratas: liepos 31, vidurdienį, paskutinis - rugpj. 5 d. 9 v. ryto. Laimėtojai gaus prizas.

Skatinkime, kad šiose Amerikos pirmenybėse dalyvautų didesnis skaičius lietuvių jaunuolių.

K. Merkis

ATITAIŠYMAS

Dirvos Nr. 79 3 ir 8 psl. per klaidą sukeisti parašai po L. Briedžio nuotraukomis iš Los Angeles lietuvių gyvenimo.

LAKE HOTEL SVEČIAI

Prasidėjus atostogoms, liepos mėn. Lake Hotel vyksta didelis judėjimas. Šiuo metu čia atostogauja Lietuvos gen. konsulas J. Budrys su ponia, Lietuvos Laisvės k-to narys K. Bielinis iš New Yorko, Mačiulaitienė, Dailininkai, Pesteris iš Philadelphia ir kt.

Savaitgaliais lankėsi Kario redaktorius Raulinaitis su ponia, VLIKo narys Mockus, dr. Gečys, sportininkas Andriulis, Dimai, Jankūnai, Šatai, elizabetiškiai, buvęs Kupinskis, Budnikai, Morkutė, Gediminas, Kaselis, Misiūnas, K. Ožuolas, Povilauskas, Šerelva, Švedas, Valušis, Lanys, Žoštautas, ir kt., Rūtos ansamblio valdyba: chormeisteris L. Stukas, J. Jurkuvienė, D. Skurvydienė, A. Šalikauskaitė, choro nariai Mėliniai ir daug kitų.

Netrukus savaitgaliais numatoma programa, kurią išpildys Rūtos ansamblis bei kiti menininkai.

mui") J. STADALNINKUI. Jis baigė biznio administracijos mokslus įsigydamas B.S. laipsnį. Romas yra atlikęs karinę prievolę Amerikos armijoje. Jis yra pasižymėjęs sporte, ypač krepšinyje, kitataučių ir lietuvių tarpe. Šiuo metu dirba American Machine and Foundry Co., Stamforde. Romas yra naujų ateivių Albino ir Valerijos Stadalninkų sūnus. R.

Vėliavų nuleidimas Detroito skautų stovykloje. Prie Lietuvos ir Amerikos vėliavų stovi Vytautas Rėklis ir Algis Ratnikas.

Detroito lietuvių skautai stovyklauja...

Gražią birželio 28 d. popietę, kada saulė danguje ritinėjosi, Ortonville valstybiniame parke išdygo du palapinių miškeliai. Tai Detroito skautų, skautų Vaivorykštės ir Medvėgalio stovyklos.

Išvažinėjus tėveliams jauni stovyklautojai ėmė puošti stovyklavietę rajonus, ruošti reikalingiausius įrengimus. Stovyklaujančių nuotaika puiki, atrodo, saulės ir šilumos netruks; bet birželis apgaulingas -- jau sekančią dieną pradėjo lyti, atšalo oras. Vienok darbas nesustojė, gyvenimas ir toliau virė virė: ruošėsi specialybėm arba aukštesniam patyrimo laipsniui.

Visą savaitę skautės ir skautai kentė, lietu ir šaltį, bet nei vienas nesusergo, nei nuotaukos neprarado; jei tik nelyjo vakare, liepsnojo laužas, skambėjo dainos, vyko pasirodymai.

Taip atėjo Joninė, Sukilusių stovyklautojus pasveikino skautai, saulutė. Stovyklavietė -- paskautininkė Aldona Rastenytė ir skautininkas Antanas Banionis sutarė padaryti tą dieną, tikrai atmintiną. Po pusryčių abi stovyklos išsiruošė išskylai puikių pušyną. Skautas moka iš paprasčiausio darbo padaryti pramogą, tad ir svaiginančiai kvepiančiame pušyne klekvienu, net ir jauniausias pirmus metus stovyklaujas, turėjo susikurti ugnelę ir išsivirti sau pietus ir ne tik išsivirti, bet ir juos suvalgyti... Ir valgė, net ausys linko. O juoko ir džiaugsmo buvo iki valiai. Tik laiku užėjęs lengvas lietus priminė, kad laikas grįžti į stovyklą, laikas ruošti Joninių laužui.

Kad įspūdis būtų didesnis sukvėję broliai net penkis laužus. Susėdę sesės, broliai, tėveliai, viešnios ir svečiai. Sesės apvainikavo vienintelį ten esantį Joną, mieląjį Dirvos bendradarbį inž. J. Gaižutį, vadovus ir tėvelius, ir uždegus laužą, jauna, energinga laužavėdė sesė Birutė Šileikaitė pradėjo dainą. O virš medžių, už debesėlio pasislėpęs mėnulis, žiūrėjo į laužą, į ratą susėdusius lietuviukus ir tartum stebėjosi, kodėl jie šią naktį taip toli nuo savo tėvynės, kodėl šis laužas čia, o ne Rambyno kalne liepsnoja...

Patiko mėnuliui skambios dainos, gražūs pasirodymai ir išlindę, iš po debesėlio pasirodė visam savo grožį. Aplinkui žybjėjo šv. Jono vabalėliai. Dainos viena už kitą gražesnės veržėsi iš jaunų krūtinų. Klausėsi mėnulis ir ežerėlis ir žvejai, pamiršę meškeres, klausėsi jiems svetimų, bet tokių gražių dainų...

Staiga iš miškelio išsoko raganos ir ėmė šokti apie laužą, bet pamatę žmones vėl dingo miškelyje... Bet jaunimas, pasėkė jų pavyzdžiu ir ėmė šokinėti per liepsnojančius laužus, o kada privargo, visi būriu nuėjo prie ežero vainikų paleisti. Ant ežero kranto šarūno laivą vadas skautininkas Jurgis Baublys pasakė prasmingą žodį, o tūtininkė paskautininkė Aldona Rastenytė, uždegė ant vainiko žvakes ir jį paleido į ežerą. Iš visų krūtinų išsiliojo daina

BIRUTĖ ŠILEIKAITĖ, stovyklos adjutantė, prie laužo vadovauja dainai.

J. Gaižučio nuotrauka

"Leiskit į tėvynę" ir Graži tu mano, brangi tėvyne.

Tylus ir susikaupęs sugrįžo visi prie laužo ir sustoję ratu, susiėmę rankomis, sugiedoję "Ateina naktis". Išsivažinėję tėveliai, sumigo jauni stovyklautojai; tik Vaivorykštės stovykloje, kurios sesės nemigo, dainavo ir laukė vidurnakčio, kad galėtų eiti paparčio žiedo ieškoti. Greičiausiai kuri nors jį rado, nes nuo šv. Jono pasikeitė oras. Paukšteliai linksniau ėmė čiuoti, o saulytė per dienas ritinėjosi mėlyname danguje. Skautai dirbo, dainavo, sėmėsi žinių ir buvo dėkingi ir už lietuvių ir už lietuvių šaltį ir saulės šilumą ir paukštelio dainą...

Birželio 30 d. vakare paskutinį kartą nuleido vėliavas, nuskambėjo paskutiniai įsakymai, paskutinį kartą nuskambėjo Lietuvos

Detroito skautės stovyklavimo metu su stovyklos vedėja Aldona Rastenyte (trečia iš kairės).

J. Gaižučio nuotrauka

MIELI VASAROTOJAI - VIEŠNIOS IR SVEČIAI

Mums būtų labai malonu, kad Jūs savo atostogas praleistumėte mūsų dvare. Šiam sezonui pertvarkėme savo restoraną bei kitus įrengimus. Valgomasis yra perkeltas į didžiąją salę. Virtuvė bus lietuviška, valgius gamins prityrusi lietuvė virėja. Šiais pagerinimais tikimės pilnai patenkinti vasarotojų pageidavimus.

Kainos mūsų vasarvietėje, palyginus su kitomis tokio pat lygio vasarvietėmis, yra žemos: viena savaitė vienam asmeniui su pilnu pensijonu tik \$ 50,00. Mūsų adresas:

OSTERVILLE MANOR, INC. -- Osterville-Cape Cod, Mass. Tel. Garden 8-6991.

Jungiamo gražiausius linkėjimus ir laukiame Jūsų Osterville dvare.

Jūsų J. Kapočius

3 dol. E. Bulotienė ir V. ir E. Vizgirdai, po 2 dol. J. ir E. Baubliai, A. ir S. Blūdžiai, V. Gurka, J. ir T. Kavaliauskai ir A. Vaitienė. Po 1 dol. I. Alantienė, E. Anužienė, D. Anužienė, A. Ancevičius, S. Ballienė, R. Bulota, Beržanskis, G. Gobenė, N. Jakubaitis, K. Kodatienė, A. Kukučionienė, M. Narbutas, V. Patalauskienė, J. Petruskas, D. Petronienė, L. Ruginienė, O. Rūkštelienė, A. Šileika, A. Stasaitienė, A. Tamulionis, A. Zablockienė, S. Zaprackienė ir A. B. Po 50 ct. D. Arlauskienė ir B. Astašaitienė.

Windsoro lietuviai aukoję: S. ir D. Naikauskai 6 dol. ir po 1 dol. V. Barisas, E. Butavičienė, V. Pundzius ir E. Zatorskis. Viso 65 dol. pasiūsta Vokietijos skautų vadeivės skn. S. Laukaitienės vardu.

Skautų Seserijos Vadijos vardu nuoširdžiai dėkoju aukotojams ir skautų bičiulėms E. Anužienei, S. Blūdžiuvienei, E. Bulotienei ir E. Butavičienei, šias aukas parinkusioms.

K. Kodatienė

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.